

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónapra 2 korona.
 VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónapra 2 k. 40 f.
 HIRDETÉSEK:
 4-basásos petit sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér.
 Nyittér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 337

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 181

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
 STAUBER JÓZSEF

Csütörtök október 31.

Mai számunk főbb közleményei:

- Tisza és Andrássy vitája.
- Katonaszurony a képviselőknek.
- A király nem enged mozgósítani.
- Hollandia köztársaság.
- Döntő ütközet a balkáni harctéren.
- Ujabb botrány az aradi vas pari gyárban.
- A városi tisztviselők családi pótléka.

Menekülés az igazság elől.

Arad, október 30.

Gróf ur, Andrássy Gyula gróf ur, mai szereplésében, amelyet a képviselőházi napló utján egyenesen a történelemnek szánt, mint emlékeztetés tilalomfát a parlamenti erőszak ellen, — gróf ur, mai nevezetes napjában nem az volt a jellemző, amit beszédében elmondott. Amiből az utókor, ha csakugyan mélyebben fog nézni a most zajló események közé, igazán megítélheti Andrássy Gyula grófot és az ellenzék politikáját; a politikát, amelyet a képviselőház mai ülésén tényleg egyedül ő képviselt, ez a mozzanat, ez a valami a gróf beszéde után következett be. Amikor tudniillik Tisza István gróf válaszolt Andrássy Gyulának, Andrássy Gyula fölkel és idegesen hagyta el az üléstermet.

Ez az Andrássy Gyula gróf és vele együtt az ellenzék elsokott attól, hogy ellenvéleményeket halljon és hallgasson

meg. A népgyűléseken, ahol csupa egy-színű politikus szólal föl, anélkül, hogy akár a szónokok, akár a publikum közül visszadobná valaki a merészen elvetett sulykokat és föltakarná a frázisokba bujtatott szofizmákat és ferditéseket, — a pártsajtóban, ahol a papir kifogyhatatlan türelme biztosít meghallgatást a hajánál előráncigált analógiáknak és a guzsba kötött logikának, a pártértekezleteken és végül az interjuvoló újságírók előtt, — ott igen jól betöltik a felelős politikus hivatását Andrássy és a többiek is. Sőt az obstrukció is, amelyet Andrássy ma újból elítelt és újból megvédett, ennek a rendszernek volt a hajtása: lehetlenné tenni, hogy a többség igazsága megnyilatkozhassék és fölébe kerekedjék az ellenzék gyarlóságainak.

Betegség lehet ez, gróf ur, de minden-esetre nagyon rossz betegség. Ugy látszik, gyógyíthatatlan. Az ellenzék egészen áldozata lett ennek. Amig benn volt a Házban, sippal és a zenebonák minden eszközével védte magát az ellen, hogy érveket és igazságokat kelljen meghallania. És ezért tesszik nekik, hogy végül a Házból kirekesztettek őket. A Ház előtt színpadi jeleneteket rögtönöznek a karhatalommal, amelynek tisztjei és csendőrei csakugyan nem vitatkoznak a melabus kifakadásokkal, amelyeket a nyilvánosság számára elmondanak; — azzal pedig, ami belül történik, nem törődnek és egyszerűen meg nem történtenek tekintik. Föl vannak tehát oldva, — az ő

gondolatuk szerint — az alól, hogy a parlament mai állapotának következményeivel számot vessenek.

Igaza van gróf ur, az ellenzéknek helye van a parlamentben, — de nem az ellenvéleményeket lármába és botrányokba fulasztó, vagy az elől büszkén elvonuló ellenzéknek. Ellenzéknek, amely nem dobhatja ki magát erőszakos módon, hogy a képviselőházban történelemért felelősséget ne érezzen. Kell az ellenzék, amely nem teszi át hivatása helyét a népgyűlésekre, mert ott olcsóbb a hatás, sűrűbb a taps és zavartalanabb a szónoki siker élvezete. Ellenzék, amely nem adta föl a meggyőzés fegyverét, egyszerűen az obstrukciókra bízva minden akciónak eredményét. Ellenzék, amely nem fejeget és bársonyszékeket kíván, hanem amely mindenek fölött és minden időben az ország érdekeivel számol. Az ilyen ellenzék kényelmetlenség és idegtánc nélkül tudja végighallgatni az ellenvéleményeket és fel tudja azzal venni a harcot, — az elvek harcát.

Ugy látszik, ilyen ellenzék nincs. Hiszen már Andrássy Gyula se, aki valóban nem volt obstruktor, aki maga nem sipolt és dobolt, és aki mögött egy szép parlamenti múlt áll, amely múltban volt alkalma, hogy mint kormányférfi polemizáljon ellenzéki képviselőkkel és mint ellenzék a miniszteri sorban ülökkel, — még Andrássy Gyula se, már Andrássy Gyula se tudja, ő se akarja meghallgatni az ellenvéleményt. Menekül a szótól, a melyet

Mit hoz a jövő?

(Győzdelmi mámor. — Osztokodásra készen... — Közlegnek a válságos idők. — A bécsiek és a háború. — Térképek a kávéházban. — Rendkívüli kiadás! — „A monarchiában minden csendes!” — Török szimpátia.)
 — Saját levelezőnkől. —

Bécs, október 30.

A vérben fűrésztött Balkánról a legremesebb harci híreket zizegi át hozzánk a „Nyugatra”, a szigorúan megcenzurázott sürgönydrót. Szófia, Belgrád, Cetinje és Atén hivatalosan kiadott sajtóbulletinjai csupa győzdelmi mámorról számolnak be. És ugylátszik, innen messziről, hogy nem sokára út a félhold birodalmának végőrája. Berane és Kirk-kilissze a veres határkövek, amelyek a jövő történelmében tömeges területváltást fog-nak jelezni az öreg Európa számára. Mar világgá szállott a jelentés: a balkáni „m. sz.” (nemcsak: mint szövetség, de „muszajtott szövetségünk!” is) koronás résztvevői találkozni szándékoznak a csatamezőn, hogy ott kössék meg a vérszerződést és — jelszójuk maguk között a rombadólt Törökországot... És ez az a mondat, amely után következnek a vonalás pont helyett a hosszú gondolatjel. A vonalat e szándék után Európa fogja húzni és szinte kétségtelen, hogy ez a „vonat” keresztbe fog szaladni Szerbia és szövetségeseinek számításán. Mert azok után, amiket a francia miniszterelnökkel egyetértőleg, a még békés hangulatu Oroszország és Ausztria Magyarország diplomáciája kijelentett, elkerülhetetlen lesz a kollektív lépése a nagyhatalmaknak. Mi vagyunk kiszemelve,

hogy a Balkán zsandárjának szerepét vigyük és a váratlan győzelem mámorát élvezők között csendet teremtsünk. Közleg immár félelmetes gyorsasággal az idő, amikor a „zsandár” — megindul hivatalos útjára.

Prózáilag szólva, ez annyit jelent: Monarchiánk haderejével igyekszik majd kimondott szigorú szavának autoritást szerezni. Az „Aradi Közlöny” már jelentette mindazon események vázlatát, amelyek már most folynak I. Ferenc József király és császár birodalmában és amelyek föltre nem magyarázható jelként tanuskodnak a „megmásíthatlan szándékról”... Talán a levegőben „lóg,” talán a helyes ösztön az, amely most már a különben nem nagyon harcias bécsieket is kezdi harcias hangulatba hozni. Nem ritkaság immár, hogy az utcákon csoportosulások támadnak, amelyekben egymáshoz merőben ismeretlen emberek hévvel magyarázzák a balkáni háboru eseményeit, eshetőségeit. A küszöbön álló osztrák magyar mozgósításról azonban egyelőre még szó nem esik. Az emberek tudják, látják, hogy „valami készül”, de mintha kívánnák is a „bevonulást” a Szandázákba. Nagyon érdekes látványt nyújtanak a bécsi kávéházak is: a vendégek térképeket hordanak zsebükben, a kávé után kiterítik a márványasztalra és így tanulmányozzák a harcok jelenlegi állását. De nem csak a civilek: katonatisztek is így feltérképezve ülnek be a feketekávé mellé és 3—4 magasrangu tiszt magyarázgatja hévvel, hogy mi történt és mi történhetik majd a jövőben. Az ujjak ilyenkor veszedelmesen közeljárnak a térkép ama területi határaihoz, amelyeken belül ma még minden csendes — külszínre, de ki tudja, meddig?! A hírlap vállalatok számára pedig egyenesen aranybányát jelent Törökország véres halálharca szó-

vetkezett négy ellenfelével. A lapok mostanában 3/4, sőt másfél órával korábban jelennek meg a szokottnál. A betűre éhes újságolvasó publikum pedig kapkodja a nyomtatott újságolvasókat. Rendkívüli jelenség ám az is, hogy Bécsben mostanában gyakori a „külön kiadás”, amelyek példányait egyes vállalatok utca sarkokon függesztenek ki, kávéházakban osztnak széjjel és amelyek óránként hozzák a legfrissebb harctéri jelentéseket. Ausztriában tudvalevőleg még nincs kolportage-jog és így a „rendkívüli kiadás” csak a sajtóhatóság szemhunyasának köszönheti létezését... Szimpátiánk eddig Törökország felé irányult. Az eddigi kevés győzdelmi hírek jól estek nekünk és lélekben a törökkel harcoltunk. Amióta azonban a végzetnek csufolt harci készültség Törökországot a romlása felé szinte rohamlépésben kergeti, a bécsiek is kezdenek haraggal eltelni irányukba, mert eddig erősnek, nagyoknak tartották Tripolisz védelmezőit. De régi dal már: a puskapor fogytával — fogy a baráti érzés is!

Jelentettük már többször, hogy Magyarország-Ausztria haderejét csendben készítik elő, hogy a kellő pillanatban készen találja a parancs a — „statusquo visszaállítására.” Nagyon természetesen, hogy hadügyi „mértékadó” helyen abszolúte semmit sem tudnak a monarchia hadikészülődéséről, még arról sem, amelyek kénytelen-kelletlen, a nagy nyilvánosság előtt mennek végbe. A hivatalos komolykodással jelentik ki a kiváncsi-kodó újságíróknak:

— Biztosíthatjuk, kedves barátom, hogy a ... Monarchiában minden csendes!... Kérem, írja ezt ki az újságban!

Lázár Antal

talán előre tudott, hiszen a helyzet maga is beszél róla: hogy az ellenzék maga idézte föl, maga hívta, maga rendezte az erőszakot, a melyet most bűnnek és sérelemnek mond. Az ellenzék vitte odáig a helyzetet, a mikor már a parlamentben más nem következhetett, mint a mi történt. És az ellenzék maga az oka, hogy ez egyszer, kénytelenségből igénybe vett erősebb eszközök után a parlament régi medrébe nem tért vissza, hanem azóta állandóan botrányok és az ország békéjét és hitelét rontó események középpontja lett.

Ezt Andrassy Gyula gróf nem tudta meghallgatni, és az ő idege szempontjából bizonyára így jó. Az ellenzék az ország közvéleményével is így tesz; sehol sincsen, a hol ennek a hangját, a rendet, a nyugalmat sürgető szavát meg kellene hallania, meg kellene hallgatnia. Az országra ez kétségbeejtő, számukra meg a legkönnyebb módja az ellenzéki politikának. A kinek a szavát nem halljuk, arról igazán bátran lehet állítani, hogy nincs igaza.

Tisza és Andrassy vitája.

— A képviselőház mai ülése. —

Saját tudóstónk telefonjelentése.

Budapest, október 30

Az ellenzéknek nem sikerült végigvinni azt az álláspontját, hogy a képviselőház üléseit teljesen és tökéletesen bojkottálja. Andrassy Gyula ma megjelent a képviselőházban. Beszédet is mondott és ezáltal a tanácssteremben folyó ülés és tárgyalás törvényességét mégis csak elismerte. Andrassy mai beszédében az ellenzék taktikáját igyekezett igazolni és azt bizonyította, hogy az elnök törvénytelenül cselekedett. A beszédnek ez a része új momentumokat nem tartalmazott, a szónok inkább a hónapok óta hangoztatott érveket gyűjtötte bokrétaiba. Andrassy beszédének politikai jelentősége abban áll, hogy ő valami homályos békealapot látszott megjelölni, olyanképpen nyilatkozván, hogy a miniszterelnök távozását nem kívánja, ha valamiképpen biztosíték lesz alkotható arra nézve, hogy a június negyedikén történtek meg nem ismétlődnek. Mennyiben komoly ez az alap, főképpen pedig, hogy az ellenzék egyeteme mennyiben helyezkedik arra, az e pillanatban meg nem állapítható.

A békés kedvet mindenesetre erősen lelohasztotta Andrassy-nak az az eljárása, hogy súlyos vádjait odavágván, nyomban odébb állott a terem elhagyta. Így azután nem is volt módjában védekezni Tiszta Istvánnak avval a jogos szemrehányásával szemben, hogy az obstrukciókat hosszú évek óta Andrassy nyíltan elítélte ugyan, emellett pedig vajmi gyakran szította és élesztgette.

Részletes tudósításunk itt következik:

Negyed tizenegy óra után a terembe lépett Tisza István gróf, akit az egybegyűlt munkapárti képviselők megjelenezték. Körülbelül százötvenen jelentek meg a többségből.

Az ülésteremben Apponyi helyén Andrassy Gyula gróf ült, rajta kívül még Darányi Ignác és Szereday Aladár jelentek meg az ellenzék tagjai közül.

(Tisza megnyitója.)

Bevonult Lukács miniszterelnökkel élén az egész kormány, Teleszky pénzügyminiszter kivételével.

Tisza az elnöki székben megrázta a csengőt és a következőket mondta:

— Az ülést megnyitom. Jelentem a tisztelt Háznak, hogy mivel a Ház több tagja ki van tiltva, tekintettel az eddig tapasztaltakra, hogy a kiiltottak nem hajolnak a Ház határozata előtt, gondoskodtam, hogy az ülésről távoimaradjanak. (Helyeslés.) Amikor ezt tettem, teljesen a házszabályok szellemében és az előzetes esetekhez hasonlóan jártam el. A képviselőház elnöksége

az 1906—1909-ig terjedt időben arra a helyes álláspontra helyezkedett, hogy a kitiltott képviselők hallgatóságnak tekintendők. Erre az álláspontra helyezkedtem én is. *Utasítást adtam a Ház személyzetének, hogy a kitiltott képviselőket hallgatóságnak tekintse és velük szemben így bánjon el.* Ezért a kitiltott képviselők szabadon járhattak kelhetek volna mindenütt, a hol a hallgatóságnak joga van megjelenni. Mivel azonban az ülésre jutottak be és a Ház tanácskozáását megzavarták, úgy kellett velük szemben eljárnom. Akkor tehát, a mikor a Ház épületéből távolítottam el őket, teljesen ragaszkodom az előző esetekhez, a melyek felmerültek. Tiltkozom az ellen, hogy eljárásomnak törvényessége, szabályszerűsége, korrektsége kétségbe vonassék és az ellen, hogy ellentétben van a koalíció által követett eljárással. Mivel a Ház eljárásomat több ízben helyeselte, további intézkedésre szükség nincs.

[(Jelentések.)

Az elnöki megnyitó után Tisza megtette a szokásos elnöki jelentést a szünet alatt történt eseményekről. Utolsó jelentését, melyben tudatta, hogy az elhunyt Haydin Imre helyett Petrács Károly jutott be képviselőnek, megjelenezték.

Bemutatta ezután Tisza a miniszterelnök átiratát, amely szerint a király a delegáció ülését november 5-ére új ülésnapra hívta egybe.

Vermes Zoltán jegyző felolvasta a királynak erről szóló kéziratát.

— Minthogy a delegáció meg van választva és megalakult, — mondotta Tisza — javaslom, hogy az új ülésnapról az elnök értesítessék. A Ház így határozott.

Felolvasták ezután az indítványkönyvet, a melyben Kammerer Ernő jegyzett be indítványt arról, hogy küldjön ki a Ház egy huszonegy tagú bizottságot a házszabályok revíziójára.

Az interpellációs könyvbe Juriga Nándor nemzeti képviselő irt be interpellációt a nemzeti törvény végrehajtásáról.

Az elnöki bejelentések után

Lukács László miniszterelnök előterjesztette a damaszki konzuli bíraskodásról szóló törvényjavaslatot és az államháztartás második évnegyedéről szóló kimutatást.

Serényi Béla gróf földmivelésügyi miniszter beterjesztette a löversenyfogadásról szóló 1889. évi IV. törvény cikk módosításáról szóló javaslatot.

Kiss Ernő a mentelmi bizottság nevében beterjesztette jelentését a képviselőház legutóbbi ülésén előfordult incidensek miatt kizárandó 22 képviselő névsorát. A 15 napra szóló új kizárást a Ház elfogadta.

A mentelmi bizottság jelentésének elfogadása után Tisza István gróf elnök javaslatot tett a legközelebbi ülés napirendjére vonatkozólag.

(Andrassy beszéde.)

Ebben a pillanatban szólásra jelentkezett Andrassy Gyula.

Apponyi helyén ült, körülvéve munkapárti képviselőktől, akik elfoglalták az ellenzék üres padjait. Minden megszólítás, a szokásos „Tisztelt Ház!” nélkül így kezdte szavait:

— Nem fogadhatom el az elnök ur javaslatát, mert a Ház olyan szomorú helyzetben van, hogy katonai kordon veszi körül.

Zajos felkiáltások a jobboldalról: Maguk az okai! Maguk csinálták a felfordulást, maguk felelnek érte! Így van jól!

Tisza István gróf (erősen csenget): Felszólítom a Ház minden tagját, hogy a szónokot a legnagyobb csendben hallgassák végig!

Andrassy Gyula gróf: A Ház abban a szomorú helyzetben van, hogy nem jogsult arra, hogy törvényeket alkossar, költségvetést megszavazzon és delegációt küldjön ki.

Zajos felkiáltások a jobboldalon: Ezt maguk mondják, mert maguk törvénytelennek találják! Az ország másképp gondolkozik! (Elnök csenget.)

Andrassy Gyula gróf: Mindenkinek meg lehet a maga nézete arról, ami történt, de nekem

is megvan a magamé és azért jöttem ide, hogy itt elmondjam, akár tetszik önöknek, akár nem.

A csend helyreálltával Andrassy folytatta beszédét.

Hivatkozik Deákra, aki 1861-ben, amikor a képviselőház nem volt kiegészítve, azt mondotta, hogy amikor a Ház nem teljes, nem is tanácskozással képes. (Felkiáltások: Az más [eset volt!] A két eset, elismerem, nem analóg, de az elv, az alkalom, ugyanaz ma is, mint akkor volt. Elismerem, hogy a kizárás most a mentelmi bizottság határozata alapján történik, ennek dacára kijelentem azonban, hogy se törvényesnek, se szabályszerűnek nem tarthatom.)

(A jobboldalon nagy zaj támadt, Tisza egy darabig rázta az elnöki csengőt, azután átadta helyét Jankovich Béla alelnöknek, míg ő maga a jobboldali padsor szélső helyét foglalta el, nyilván azzal a szándékkal, hogy Andrassy-nak válaszoljon.)

Gróf Andrassy Gyula: Csak azért beszélek, hogy álláspontom meg legyen örökítve a naplóban és nyoma legyen annak, hogy volt törvényhozó, aki a törvénytelen ellen tiltakozott. Törvénytelennek mondom azért, mert a mentelmi bizottság előtt is kizárt már az elnök ur ellenzéki képviselőket az ülésteremből, ehhez pedig nem volt joga és ilyen jogkört a mi házszabályaink és törvényeink nem adnak az elnöknek.

Az elnökség a házszabályoknak 458. szakaszára hivatkozik. Ez a szakasz azonban világosan meghatározza, hogy a kizárás, bár a mentelmi bizottság határozata alapján történhetik. És abból, hogy ez a szakasz a rögtöni intézkedés szükségét is felemlíti, még nem következik az, hogy más is kizárható, mint az a fórum, amelyet a házszabály kizárólag a Ház személyében jelölt meg.

Nagy zaj keletkezett erre a jobboldalon. Tisza felállt a helyéről és kezével a jobboldalnak csendet int.

Andrassy Gyula gróf: Kérem, én magam vagyok. Önök odaát kétszázán ülnek. Könnyű tehát önöknek engem beszédemben megzavarni, de meg kell jegyezni, hogy önök maguk között már eleget kaszinóztak és folyton kívánták az ellenőrzést. Hát most itt vagyok, legyenek szivesek meghallgatni.

Ezután így folytatta beszédét:

...A rögtöni intézkedés szüksége arra vonatkozik, hogy ha nem lehetne bevárni a mentelmi bizottság döntését, akkor a Ház azonnal határozhat. De mondjuk, hogy tévedek, abban azonban nem lehet eltérés, hogy a kizárást, amely csak a Ház joga, csak a Ház gyakorolhatja.

A szakasz részletesen megállapítja, hogy az elnök mikor távolíthat el valakit a teremből, mikor ürittetni ki a karzatot, de egyetlen szó sincs benne arról, hogy a saját hatáskörében kizárható, vagy eltávolíthat valamely képviselőt. Hisz ha ezt magyarázzák bele a házszabályokba, belemagyarázhatják azt is, hogy az elnök, ha neki úgy tetszik, le is fejeztethet valakit. (Ellentmondás a jobboldalról.)

Törvénytelen a kizárás azért is, mert a parlament állandóan katonai uralom alá van vetve és a karhatalom készen áll, hogy az elnök bármilyen parancsát teljesítse. A katonai karhatalommal megszállott Házban hiányzik a parlamenti tanácskozás szabadsága. 1906-ban a Ház akkori elnöke ilyen értelmű kijelentést tett és az akkor jelen volt Tisza István gróf ezt szintén tudomásul vette. Különben is ma reggel az történt, hogy az egész ellenzék, mely testületileg akart bejönni, kivétel nélkül visszautasították. (Zaj és ellentmondás.) Természetesen nem ott akartak bejönni, ahol Pavlik ur megrendelte, de egy katonatiszt rossz magyarsággal kijelentette, hogy „senki se szabad bemenni”, tehát az egész ellenzék kirekesztették. Minden képviselőnek van megjelenési joga, amelynek meggátolását a büntetőtörvény tiltja. Van olyan felfogás, amely szerint a képviselőket, akiket törvény alapján választanak, házszabályilag nem is lehet kizárni. Ausztriában a legfelsőbb bíróság ily értelmű ítéletet hozott.

— Nem akarom védeni — folytatta Andrassy — azt, a mi szeptember 17-én itt történt. Inkább sirni szerettem volna, mikor láttam, hogy megy tönkre a parlamentárizmus, a mely csak lassan heverheti ki a kapott sebeket. De ha csunykák is ezek a fegyverek, a küzdelem célja igenis a házszabályok védelme volt. (Zaj és ellentmondás. Tisza nevet.)

— Itt nincs mit nevetni, mert ez igaz — folytatta Andrassy.

— Ez nem az obstrukció folytatása, ha az volna, egy fél szóval sem védenem. Én az obstrukciót elítélem, de ez már nem obstrukció, hanem harc az önkörösországa ellen, a házszabályok megmentéséért. Ha önkörös olyan erősnek tartják a házszabályt, hogy még a képviselők törvényes megjelenési jogát is elköszökhajják vele, akkor önkörös és az elnökkel szemben is meg kell lenni a házszabályok erejének. De önkörös nemcsak a házszabályokat sértették meg, hanem az 1848: IV. törvények pozitív rendelkezéseit is, amelyek szerint csak az év végén, a javaslatok letárgyalása után szabad a házszabályokat módosítani. Ami történt, az klotúr, elnöki erőszak volt, amelyet önkörös igazolni sohasem lesznek képesek. De ha mindaz a kifogás, amit eljárásuk házszabályellenességére felhoznak, el is esik, akkor még mindig megmarad a legfőbb, az tudniillik, hogy az elnöknek karhatalommal való intézkedésre törvényes joga és hatasköre nem volt. Tisza a 48-iki törvényre hivatkozik, amely az elnöknek jogot ad, hogy a nemzetöröséget, bizonyos esetekben igénybe vegye. De ez a törvény a hallgatóságra vonatkozik, különben is a nemzetöröséget éppen azért szervezték, hogy a végrehajtó hatalom esetleges erőszakával szemben megvédje az alkotmányt és a törvényességet.

A nemzetörös szabad polgárok voltak, akik fizetést nem huztak. A rendöröséget nem lehet jogutódjának tekinteni, mert a rendörösök fizetett és felsőbb fejelem alatt levő szervezetet képeznek, mely a hatalom rendelkezésére áll. Hogy az elnöknek ilyen hatasköre nincs, azt az is bizonyítja, hogy Tisza István gróf 1898-ban olyan házszabálymódosítást sürgetett, amely karhatalmat bocsát az elnök rendelkezésére. Akkor ezt a házszabálymódosítást nem vitték keresztül. Ebből az következik, hogy az elnöknek karhatalmi joga nincsen. A törvény rendelkezése nyilvánvalóan a hallgatóság és nem a képviselők ellen irányul. A többség tehát a jog ellenére olyan ténre lépett, amelyet csak a végszükség igazolhat. Olyan nagy közérdek pedig, amely ezt jogossá tette volna, nem forgott kockán.

Hol az a veszély, hol az a közérdek, amely ennek a teljesen lehetetlen, célra nem vezető rendszernek megszüntetését lehetetlenné tenné és meggátolná, hogy önkörös a béke útjára lépjenek? Veszedelemes tévhit, hogy ilyen erőszakos módon lehetne a parlamentet megjavítani. *Ez az erőszak élet halál harcra kényszeríti a kisebbséget a többséggel.* Nincs a világon parlament, amely átélhetné ezt a szenvedélyes harcot, amelyben csak a győzelem szankcionál. Ilyen körülmények között a parlamentarizmus máris holtak tekinthető. *Hát azt hiszik önkörös, hogy ki lehet irtani az egész ellenzéket?* (Felkiáltások: Nem!) Gondolják meg, hogy ha van ellenzék az országnak, akkor annak itt is van helye.

Tisza István gróf: Legyen is!

Andrassy Gyula gróf: De hogyan legyen, amikor itt van a katonaság, ha eljön, kidobja, jó lehet a házszabályok ezt nem engedik! Engem ép oly szent hazafiság érzete fog el, mint barkit önkörös közül, de hogyan bocsássam meg én önkörösnek, akik lehetnek olyan jó hazafiak, mint én, de semmiesetre sem jobbak, azt, ha engem innen kidobnak. Ha az ellenzék olyan békét fogadna el, amely a többség, illetve az elnök akaratára bizza itt a jogszabályokat és amely szerint a többség felette áll a törvényeknek és amikor neki tetszik kidobhatja a képviselőket és bár talán a legjobb szándékkal felteheti a házszabályokat, akkor a parlamentarizmus megóvásáról több beszélni nem lehet. Ha az ellenzék ezt az elvet érvényesülni hagyta, akkor tekintetbe véve, hogy az országban nincs senki, aki állítani merné, hogy a választásokon a többség és a kisebbség egyforma eszközökkel harcol, akkor az ellenzék sirját ásná meg, akkor az ellenzék elpusztulna, mert feladná egyetlen paladiumát, a házszabályt, feladná az összes, utána következő ellenzék jogait, amit pedig tenni nincs jogában. Inkább pusztuljon el.

(Andrassy békefeltételei.)

— Nekem olyan béke kell, a mely megóvja a jogrendet. Ezen kívül más követeléselem nincs. Ha ezt akarják, jöjjenek komoly ajánlattal, de nem látszatyszerű, semmitmondó határozatokkal. Ha engem meggyőznek, hogy a mi történt, nem lehet

precedens és többé elő nem fordulhat és garanciát adnak, hogy megóvják a házszabályt, akkor én nem bánom, bármily bizalmatlansággal is viseltetem a miniszterelnök ur politikája iránt, maradjon a helyén, ha akar, buszonöt évig is, de eleven sérelemnek nem szabad esnie, mert a történelem bizonyítja, hogy ha egy erőszak csak egyetlen egyszer is sikerül, akkor később sokkal könnyebben, sokkal többször fog megismétlődni. Példa erre az obstrukció. (Ez igaz! — felkiáltások.)

Sokszor mosolyogtak rajtam, mikor aggályaimat fejeztem ki, hogy a Tisza-féle eljárást mások a jövőben precedensként használják fel.

Aggodalmainak igazolására ezután Andrassy felolvasta Deák Ferenc egy beszédét, amelyben ez hangsúlyozza, hogy az ellenzék akciószabadságát sohasem szabad veszélyeztetni.

Végül nem fogadta el az elnök javaslatát, mert a képviselőházat nem tartja törvényalkotásra jogosítottnak.

(Tisza felel.)

Tisza István gróf: Andrassy Gyula gróf csak szuggeralja magának azt, hogy kivezeték innen.

Andrassy: Kilöktek:

Tisza István gróf: *Senkit sem vezetiek ki azért, mert rossz hazafi, hanem azért, mert úgy viselkedett, hogy nem lehetett megbírni.* (Andrassy kimegy a teremből.) Andrassy izstelien volt, mikor az itteni policialis intézkedéseket Drinapolyhoz hasonlította; az, ami Drinapolynál van, az dráma, ami pedig itt folyik, az bohózat. (Taps.) Amit itt az ellenzék csinál, az emlékeztet nem Drinapolyra, hanem a Balkánra. 1906-ban a végrehajtó hatalom rendelte ki a karhatalmat, ma pedig az elnök; a francia parlamentben mindennap ott a katonaság, az angol parlament is gyakran dolgozott karhatalommal és Andrassy is karhatalmat rendelt ki a parlament védelmére a szocialisták ellen, mikor belügyminiszter volt. (Nagy derűtség.) A házszabályok rögtöni intézkedésekről szólanak; rögtöni intézkedést a Ház nem tehet csak az elnök, a maga felelőssége mellett. Jól tudja, hogy a mit csinált, nem tréfa dolog, vállalja is a felelősséget érte, de azért, hogy a tanácskozás szabadságát csak nevétségos intézkedésekkel gardirozza, azért nem vállalhatta volna a felelősséget. (Zajos taps.) Andrassy, amikor rajta volt a felelősség, igenis módot talált arra, hogy hozzájáruljon a horvát képviselők kizárásához; azóta Andrassy megváltoztatta nézetét, — ami neki különben gyakori szokása. (Derűtség.) Föltéve, hogy jogilag nem érvényes az új házszabály, vajon az ellenzék magatartása összeegyeztethető a régi házszabállyal? (Ugy van! Ugy van!) Nem államiérfi és nem hazafi, aki nem kész a házszabály valamely intézkedését félre tenni, ha a nemzet létérdeke azt parancsolóan kívánja. Azt tartja ő is, hogy a megsértett jogrendet helyre kell állítani. Ez meg is történt akkor, amikor a Ház az ő eljárását utólag szankcionálta. Erre tessék Andrassynek felelni; de ő jobbnak látta a maga vadját odavágni és ezután odább állni. (Taps.) Andrassy is megsértette a jogrendet, amikor mint miniszter exlexben is utalványozott: ha erre a szabálytalanságra elég reparáció volt a törvényhozás utólagos jóváhagyása, akkor a szóló által elkövetett jogsérelem is reparálva van a Ház abszolút többségének utólagos hozzájárulása által. (Taps.) Kuzdelmünket mindaddig folytatni fogjuk, míg nagy célunkat, a parlamentarizmus megvédését el nem értük, a míg oly jogokat követel a kisebbség, a melyeknek követelessé husz évig átokként nehezedett a nemzetre. (Taps.) Andrassy azt mondta a minap Pápán, hogy mit ér egy oly rendszabály, a melyre ők littyet hanyagnak. Ezért más országokban kinevették volna; erre az alkotmányjogi teoriára szabadalmat kérhet. (Taps.) Az ily fölfogások ellen kell küzdeni és ez a kuzdelem nem érhet véget egyébbel, mint a többség uralmának érvényesülésével. Andrassy azt mondta, hogy ő mindig az obstrukció ellen nyilatkozott; igaz; de mindig ő volt az, aki megfogta azt a kezét, mely az obstrukció ellen fölemelkedett. (Taps.) Ebből a sáfárszékéből ő nem engedi kiemelni a parlamentet, ő vet gáncot másoknak és ezen az uton ő tör vesztere a nemzetnek. (Taps.) Ő gátolja munkájukban azokat, a kikre nézve legfőbb cél és nem csupán frázis a

nemzet önrendelkezési jogának biztosítása. (Hosszas éljenzés és taps.)

(A miniszterelnök beszéde.)

Lukács László miniszterelnök Tisza fényes fejtegetései után csak azért szólal föl, mert Andrassy az ő személye ellen intézett koncentrikus támadásokat. Andrassy úgy tünteti föl a dolgot, hogy jóformán nem is volt obstrukció. (Derűtség.) Utimatúmot nem ő állított az ellenzék elé, hanem az ellenzék a kormány elé. A legnagyobb erkölcsi komolysággal és békés szándékkal tárgyalt az ellenzékkel; első javaslatát a választójog ügyében az ellenzék még a tárgyalás alapjául sem fogadta el; már ez is ultimátum volt az ellenzék részéről. Az ellenzék békés szándékát nagyon jellemzi az, hogy választ sem ad a hozzá intézett fölszólításokra. A kormány és a többség a jövőben is mindenesetre teljesíteni fogja kötelességét, úgy, amint azt az ország érdekében valónak tartja. (Zajos éljenzés és taps.)

(A szavazás.)

Jankovich Béla elnök elrendeli a szavazást. A Ház az elnök napirendi indítványát elfogadja és a ma délutáni ülésre kitzüzi Kammerer Ernő indítványának megokolását.

A mai jegyzőkönyv hitelesítése után háromnegyed egykor véget ért az ülés.

(A délutáni ülés.)

A képviselőház ma délután négy órakor tartotta második ülését. Az ellenzéki képviselők meg se kísérelték, hogy a képviselőházba bejussanak. Az ülés megnyitása után Kammerer Ernő állott fel és megindokolta indítványát a házszabály módosításáról és a bizottság kiküldéséről. A hangeldurulásával és a tárgyalási rendnek a lehetetlenségével magyarázta indítványát. Ezután Tisza István gróf a házszabályok 199-ik szakasza értelmében indítványozza, hogy a Ház Kammerer Ernőnek indítványát holnap délelőtt 10 órakor tartandó ülésében vegye érdemleges tárgyalás alá. Ezzel kitzüzték a holnapi ülés napirendjét s az ülés véget ért.

A főrendiház

délután négy órakor tartotta ülését. Az elnöki széklet Széchenyi Sándor gróf lemondott alelnök foglalta el. Bejelentette, hogy királyi kézirat érkezett a főrendiházhoz, amelyben a király a főrendiház elnökévé Jósika Samu bárót, alelnökké Vaurik Bélát, a királyi Kuria másodelnökét és Széchenyi Bertalan grófot nevezte ki. Ezután az elnök Széchenyi Sándor át akarta adni helyét az ujonnan kinevezett elnöknek, de az a mulatságos dolog esett meg, hogy az új elnök nem volt ott s a lemondott elnök elnökölt tovább néhány percig. De egy törvényjavaslat felolvasása után felfüggesztette az ülést. Majd megkérték Vaurikot, hogy elnököljön az ülésen. Ő ment fel aztán az emelvényre; felolvasták a beérkezett irományokat, majd a delegációt összehívó királyi kéziratot. Hitelesítették a jegyzőkönyvet, az ülés fél ókor véget ért.

A hármas szövetség. Róma: feltétlen hiteles forrásból közlik, a hármas szövetség megújítása a régi formában teljesen befejezett dolog. A megállapodás szerint csak az esetben lesz módosítás a szövetségi szerződésben, ha a Balkán félszigeten az erőarányok jelentékenyen eltölődnak. Berchtold és San Giuliano pisai találkozásának nem a hármas-szövetség volt a célja, hanem a Balkánon történő fejleményeket beszéltek meg.

Katonaszurony a képviselőknek.

— Az ellenzék a kordon előtt. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, október 30.

Az Országház-tér a parlament épülete előtt reggel nyolc órakor már mozgalmas volt. Sorra egymásután érkezett tíz gyalogos század a képviselőház elé és pedig a 69. és a 48. gyalogezredéből. A katonaság a parlament főbejáratától a Duna partján elhúzódó korlátig sorakozott a tisztikar vezetésével. Az Akadémia-utca felől egy csapat lovasrendőr állott sorfalat. A téren csendőrjáratok cirkáltak.

Az Országház-tér felé eső részen a képviselőház két tisztviselője és teremszolgája foglalt állást egy csapat rendőr között. Ezt a helyet jelölte meg a háznagyi hivatal a képviselők, újságírók és a karzati közönség bejárájának. A tisztviselők igazolásával itt szabadon járhattak-kelhetek a Házból ki nem tiltottak.

Háromnegyed tíz előtt érkezett a kordonos bejáró elé Kossuth Ferenc néhány Kossuth-párti képviselővel. Kossuth megkérdezte az újságíróktól, hogy hol van a többi képviselő?

— A Dunapart felől jönnek, — felelték neki.

Kossuth erre a társaival gyalog a Dunapartnak tartott.

Az ellenzéki pártok tagjai, körülbelül nyolcvan képviselő, előzetes megállapodás szerint ma reggel a néppárti körben gyülekeztek és negyed tíz óra tájt Apponyi Albert gróf vezetésével a Duna-soron gyalog a képviselőház felé indultak. Néhány fiatal ember kíséerte a csapatot. A parlament előtt lévő sétánél a menet az eddigi szokás ellenére nem az Országház-tér felé, hanem a parton egyenest a Háznak tartott. A katonai kordon előtt Dietze gyalogos kapitány állott néhány tiszttel. Amikor az ellenzéki csapat a kísérő közönség éljenzése közben a kordon elé érkezett, a kapitány a csoport elé állott és előbb német szóval azt mondta:

— Itt nem lehet:

Apponyi Albert gróf akkor ezt mondta:

— Miért tagadják meg a magyar képviselőknek, hogy a parlamentbe mehessenek?

Tört magyarsággal felelte a vezénylő kapitány:

— Pardon, itt nem lehet, tessék arra,

Ezzel az Országház térre eső bejáróra mutatott. A kapitány mögött hirtelen vezényszó hallatszott:

— *Habt Acht! Ergreift das Gewähr! Bajonett auf!*

A vezényszót harsányan adta tovább a tisztikar, mire a legénység a gulákba rakott fegyverekhez nyult és föltűzte a száronyt. Károlyi Mihály gróf lépett most a kapitány elé:

— Mi képviselők itt kötelességünket teljesítjük, nekünk be kell mennünk a képviselőházba.

— Sajnálom, — felelte a kapitány magyarul — itt nem lehet! Ott . . . ott . . . — és újra a bejárásra mutatott.

Néhány képviselő nem tágitott.

— Mi itt is bemehetünk, képviselők vagyunk.

— Ön az állam fizetett tisztviselője, — mondotta Apponyi, — tehát nem tartóztathat fel utunkban.

— Sajnálom, sajnálom, itt nincs bejárat — szolt a kapitány — tessék távozni.

— Nem megyünk! Nincs joga föltartóztatni bennünket!

A kapitány a csoport elé lépett és újra távozásra szólította föl a csapatot.

— *Katonák, ne engedelmességedjétek!* — kiáltotta Csúha István. — *Magyar katonák vagytok!*

Az alkotmányt és szabadságot védjük: Testvéreink, fiaink vagytok, a szabadságért küzdünk!

Mások ezt kiáltották:

— Menjenek a Balkánra! Ott vitézkedjenek! Majd másképp lesz ez!

Barabás Béla elkialtotta:

— *Éljen a köztársaság!*

Apponyi Albert gróf erre társaihoz fordult és kérte őket, hogy távozzanak.

— Menjünk el innen. Nem engedtek a Házból, ez ellen tiltakoztunk és most menjünk.

A csapat lassanként megindult és az ellenzék a közönség éljenzése közben a Kossuth-pártkörbe ment.

A Kossuth-pártkörben a szövetkezett ellenzéki pártok tagjai értekezletet tartottak. Az értekezletet, mint házigazda, Kossuth Ferenc nyitotta meg, a jegyzőkönyv írására Lovász Mártont kérte fel.

Kossuth Ferenc megnyitó szavai után Apponyi Albert gróf határozati javaslatot terjesztett elő, amely törvénytelennek mondja a képviselők kitiltását és tiltakozik az ellen, hogy egy képviselőkből alakult társaság, mely a parlamenti tanácskozást tiltó ilyen körülmények között is a képviselőház üléstermében találkozik, magát képviselőháznak nevezze és törvényhozói működést folytasson.

Az értekezlet a határozati javaslatot egyhanguan elfogadta. Végül Kossuth Ferenc felkérte a szövetkezett ellenzék tagjait, hogy a helyzetre való tekintettel lehetőleg valamennyien állandóan a fővárosban tartózkodjanak.

Uj botrány

az aradi vasipari gyárban.

(A megvert beteg fiu. — A belügyminiszter érdeklődik.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 30.

Az aradi rendőrségre ma délelőtt keserves sirással állított be egy fiatal munkás. Megsebesült jobbkarját piszkos, véres kötélékekbe burkolva mutogatta és így eleinte azt hitték, hogy egyszerűen sérülése miatt akar panaszt tenni. Egy rendőrtisztviselő előtt azonban kiderült, hogy sokkal súlyosabb panaszja van.

— Olajos István a nevem — mondotta a rendőrtisztnek. — Tizenhat esztendő vagyok és a vasipari részvénytársaság telepén dolgozom. Ott megsérültem munka közben és ma a sérülésem miatt még el is vertek az igazgató parancsára.

Olajos István szótán elmondta, hogy sérülését legjobb meggyőződése szerint hibáján kívül kapta. Nagyjából bekötözte a jobb keze fején és alsó karján támadt sebeket és így bekötözött kézzel dolgozott tovább. Ma reggel is felkelt rendes időben, hogy munkába álljon. Öltözködni kezdett, de fájós keze miatt nem tudott elég gyorsan öltözni. Társai már elkészültek az öltözéssel, de ő még a kabátja felöltésével vesződött. Ezt meglátta az egyik munkafelügyelő és durva szitkozódással rátámadt, *pofozta* őt. Olajos az ütlegekre jajveszékelt kezdett. Ez a zaj felkeltette a szomszédos szobában tartózkodók figyelmét és Gedeon János, a vasipari részvénytársaság igazgatója benyitott hozzájuk. Gedeon igazgató azt kérdezte, hogy mi történik.

— Ez a kölyök nem öltözik, csak piszmoz — felelt a felügyelő.

— *Üsse a kutyát!* — rendelkezett erre Gedeon igazgató.

A munkafelügyelőnek nem kellett ezt kétszer mondani, egymásután több ütést mért Olajosra. A fiu védekezve felkapta sebesült karját és a felügyelő egyik ütése azt érte oly erővel, hogy a *kötések felszakadtak és a fiut előntette a vér.* A

fájdalomtól a szerencsétlen Olajos István összeesett és amikor magához tért, egy őrízetlen pillanatban kiszökött a telepről. A rendőrségre sietett panaszt tenni.

Ez előadás után Olajost a munkásbiztosító pénztár rendelőjébe küldték a rendőrségről, mert a fiu sebeit még rendesen be sem kötötték a telepen. A munkásbiztosító pénztárban megállapították, hogy a fiatal legény jobb karján olyan sérülések vannak, amelyek *teljesen munkaképtelenné teszik egy időre.*

A munkásbiztosító pénztár rendelőjében az Aradi Közlöny munkatársának a betegek elmondották, hogy nagyon sok összeégett, összezuzott testű fiatal munkás jön a vasipari részvénytársaság telepéről a rendelőbe. Az aradi Weitzergyárnak is van hasonló vasipari műhelye ebben azonban védő intézkedések és szerkezetek oltalmazzák a dolgozó munkások testi épségét és így a Weitzer gyárból alig jelentkeznek ilyen sérültek. A gyerekek a rendelőben is folyton panaszkodnak a folytonos verés miatt.

Mivel tudomásunkra jutott, hogy a belügyminiszter is érdeklődött a vasipari részvénytársaság gyermekmenhelyi alkalmazottak sorsa iránt, azért felkerestük Leitner Ernőt, az aradi gyermekmenhely igazgató főorvosát, aki tudósítónknak ezt mondta:

— A lapok közleményei alapján a belügyminiszter sürgős leirathat felszólított, hogy azonnal tegyek jelentést, vajon igaz-e, hogy a gyermekmenhelyből a vasipari társulathoz vitt gyermekeket ott kizárták? Ma küldtem el jelentésemet, amely tíz oldalra terjed. Elmondtam benne, hogy az aradi menhelyről 22 gyerek van a gyárban, a többi valószínűleg más menhelyről, vagy magánosoktól való. Én gyakran tartottam vizsgálatot a vasipari társulatnál. Az ellátást megfelelőnek találtam, de láttam, hogy kegyetlenül verik őket. Követtem is, hogy bocsássák el a munkavezetőt, akire a gyerekek sokat panaszkodtak. Megígérték ezt, de nem tették meg máig se. Most megkérdezem a minisztertől: mit tegyek.

Az én álláspontom az volt, hogy bocsássák el a sok panaszra alkalmat adó munkavezetőt, vagy pedig vállaljanak garanciát, hogy hasonló bajok nem történnek a gyárban. Ha azt tapasztalnám, hogy a gyárban egy tanuló, akinek a kezén sérülés van, azért kapott ki, mert eme sérülése következtében nem tudott úgy megtenni valamit, amint azt követelték, akkor azonnal intézkedem, hogy a menhelyről odavitt gyerekek onnét elkerüljenek. Ezt még akkor is megteszem, ha nem a menhelyről való az a gyerek.

Ha esetleg a rendőrség megtagadná a segítséget, *kénytelen lennék katonai karhatalmat kérni a fiuk elvitelére.*

— Különben — fejezte be Leitner — legközelebb kimegyek és újból vizsgálatot tartok a gyárban.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az ügyvéd munkadíja. Megirtuk, hogy Bedő Árpád dr. aradi ügyvéd felfolyamodással élt az aradi törvényszékhez Bozóky Mátyás járásbírónak ama végzése ellen, amellyel ifju Fritz Józsefnek, mint alperesnek háromszori megjelenéséért 61 korona költséget állapított meg a felperes ügyvéddel szemben egy 95 koronás követelésnél. Mint értesülünk, az aradi törvényszék helyt adott az ügyvéd érveinek és leszállította a 61 koronát 15 koronára, akceptálva azt az okfejtést, amelyben az ügyvéd azt mondta, hogy a díjszabás szerint ügyvédnek sem járna több, mint 24 korona, tehát nem lehetséges, hogy a személyes megjelenésre meg sem idézett félnek 61

korona állapíttassék meg. Arról is értesülünk, hogy ebben az ügyben, amelyet ezen konfliktus folytán Bozóky bírótól más bíróhoz tettek át, az ügyvéd pörnyertes lett és a fél a fizetést teljesítette is.

§ A budapesti ügyvédi kamara új titkára. A budapesti ügyvédi kamara négy napi küzdelem után ma délben fejezte be a titkár választást. Összesen leadtak 1311 szavazatot, ebből Benedek János országgyűlési képviselőre 685, Erdélyi Sándorra 626 szavazatot esett. Benedek János 59 szótöbbséggel győzött.

§ A rabbi esküje. Két évvel ezelőtt Glück Bernát 600 korona értékű bort vett hitelbe Bing és Löbl aradi borkereskedő cégtől. A hatszáz koronáról Glück váltót adott, amelyen kezesként fivére, Glück Rezsó pakraci rabbi szerepelt. A váltót a lejáratkor nem rendezték és így a cég váltópert tett folyamatba. A váltóper folyamán Glück Rezsó a sommás végzés ellen kifogást adott és esküvel erősített vallomása kijelentette, hogy ő a váltót nem írta alá. Glück Bernát viszont megesküdött arra, hogy fivére aláírta a váltót. A váltóper befejezése után a Bing és Löbl cég feljelentést adott be a rabbi ellen hamis eskü miatt. Az aradi törvényszék ma tárgyalta ezt az ügyet, azonban miután Glück Rezsó ellen csak fivére, Glück Bernát vallomása szólt, a vádlott rabbit a törvényszék felmentette.

Megszűnik a Kölcsey-Egyesület?

— Varjassy Árpád nyilatkozata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 30.

Az aradi Kölcsey egyesületet, amely az aradi kulturpalotába szánt nagyértékű gyűjteményeket megszerezte, és végül lehetővé tette, hogy a kulturpalota is megvalósuljon, ebbeli munkásságának és érdemeinek elismerésül az a jutalom várja, hogy — megszűnjék.

A mikor a Kölcsey-egyesület a kulturpalotáért az akciót megindította, az volt a terv, hogy a kulturpalota adminisztrációját és az abban meginduló szellemi munka irányítását maga az egyesület fogja végezni, amelyet e missziójában a Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége, — ez ma is szubvencionálja az egyesület kulturális tevékenységét — és a város anyagilag fognak támogatni. Ez a városra is kétségtelenül olcsóbb lett volna, s a kulturpalotának is szabadabb szervezetet biztosított volna.

Később az események oda fejlődtek, hogy a Kölcsey-egyesület följárlotta gyűjteményét Arad városának, annak fejében, hogy a város a kulturpalota építésének ügyét magára vállalta. A várossal szemben úgy az építés mérve, mint a kulturpalota adminisztrációja nagyobb igényekkel lépett föl. Az öt év előtt 360,000 koronában kontemplált kulturpalota 835,000 koronába kerül, annak szervezetét pedig, a város által tárgyalt tervszerint, egy igazgatóra, műtárosra, egy könyvtár vezetőre és esetleg még más tisztviselőkre bővítik ki.

Hogy a megnövekedett építési költség és a megszorított adminisztrációra fedezetet találjanak, — mindazt a jövedelmet, amely eddig a Kölcsey egyesületet a Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége részéről kapott segély és más címeken kapott, a kulturpalota súlyos budget-jének fedezetére vették föl, amelyet azonban így se mentenek meg a deficitől. Miután pedig az aradi Kölcsey-egyesület így elveszti az erőforrást, a mely, különösen az utóbbi időkben, intenzív munkásságát táplálta, hát — a Kölcsey-egyesületet egyszerűen meg akarják szüntetni. Miután a muzeumot, a könyvtárakat, a gyűjteményeket átveszi a kulturpalota, hát a Kölcsey-egyesületre nincs szükség.

A terv, amelynek néhány hete híre futott, az aradi társadalom köreiben nagy megütközést keltett. Az aradi Kölcsey-egyesületet, amely több mint három évtizedes multra tekinthet vissza, a mely Arad szellemi mozgalmában mindig vezető szerepet töltött be, nem szabad se kivégezni, se pedig elerőtleníteni azoknak a hibáknak elegendésére, amelyet a kulturpalota építése körül elkövettek. A Kölcsey egyesületre ezután is szükség van, ha nem is fog gyűjteményeket kezelni, szükség van azért, hogy a művelt közönségben ép úgy, mint a kisebb értelmiségiek között a kulturát, az irodalomnak, a modern irányok kultuszát terjessze. A kulturpalota maga a Kölcsey-egyesület és annak erős tevékenysége nélkül álmos, rideg bürokratikus szerv volna; amelynek nem lenne szorosabb kontaktusa a közönséggel szemben, mint Budapesten a hivatalos muzeumok és tudományos könyvtárak működésének.

Varjassy Árpád tanfelügyelőhöz, a Kölcsey-egyesület elnökéhez fordultunk ez ügyben felvilágosításért.

— Igaz e, hogy megszűnik a Kölcsey egyesület? — kérdeztük.

— Ilyen formában nem igaz a hír — felelte. — Az igaz, hogy az egyesület alapszabályait revízió alá vesszük és új működési tervet fogunk kidolgozni a számára. Az egyesület eddig a régiségekkel is foglalkozott, most azonban ez természetesen kikerül a hatásköréből, mert hiszen a 48-as ereklyemúzeum a kulturpalotában nyer elhelyezést. Az egyesület azonban irodalmi tevékenységet ezután is kifejthet és bizonyosan talál is magának elég nagy működési területet.

Azt azonban a tanácsos ur, — akinek nagy buzgalmát mi sokra értékeljük, — nem mondta meg, hogy *miből dolgozzék* a Kölcsey-egyesület, ha az anyagi erőket elvonják tőle?

VÁROS ÉS MEGYE.

A városi tisztviselők családi pótléka.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 30.

Megirtuk, hogy a legutóbbi törvényhatósági bizottsági közgyűlés utasította a tanácsot, hogy a legközelebbi közgyűlésre terjesszen be számszerinti kimutatást arról, melyik tisztviselő mennyi családi pótlékra tarthat igényt.

A tanács szombaton küldötte ki az előmunkálatokat elvégzendő bizottságot Vamay Gyula tanácsnok elnöklésével és a bizottság ma délután tartott ülést. Részt vettek Kálényi János főszámvevő, Szathmáry János, Jegessy Károly dr. th. főügyész és Adler Andor. A bizottság csak arra szorítkozott, hogy a családi pótlék kiutalásánál figyelembe veendő elveket állapítsa meg és alapot nyújtson a számvevőségnek a számításokra. Az állami törvény sok olyan alkalmazott kategóriáról nem intézkedik, melyek a városoknál megvannak és így igen nehéz volt az igazságnak, a méltányosságnak megfelelő határokat megvonni. A bizottság a közgyűlés intencióinak megfelelően járt el és kimondotta javaslatában, hogy minden tisztviselő és alkalmazott legfeljebb három gyermekért pótlékban részesítendő, míg gyermektelenek, szülői, nagyszülői és unokái után kapják. A gyermekekre nézve, — az állami törvénytől eltérően — azt állapították meg, hogy az esetben, ha az keresetképtelen, akkor az állam által megszabott korhatáron túl is pótlékot kap.

A fizetési törvény A táblázatába sorolt tisztviselők és tisztviselői jelleggel bíró alkalmazottak 200—600 koronás, a többi a nyugdíjkorlátokban felvett alkalmazottak 100—300 koronás pótlékban részesülnek. A díjnokok egy évi szolgálat után bírnak igénnyel a pótléka.

Arad kövezése. A belügyminiszter ma arról értesítette leiratában a várost, hogy a 680.000 koronás kövezési ügyével foglalkozik, de azt kívánja, hogy a város részletesen kidolgozott programot terjesszen fel hozzá és mellékeljen ehhez térképet, amelyekből meglássa, hogy mely utcát milyen burkolattal akarja ellátni. A tanács utasította a mérnöki hivatalt, hogy ezeknek a kívánalmaknak megfelelőleg készítse el a szükséges mellékleteket.

Parlamenti gárda.

— Ötven tagu óráig a Házban. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, október 30.

Lukács László megbízásából már a képviselőház folyosóján felszólították a munkapárti vezetők a munkapárti képviselőket, hogy ma este minél többen jöjjenek össze a pártkörbe, mert fontos közölni való van. A hívásra sokan gyűltek össze és hét órakor, mikor Lukács László a pártkörben megjelent, nagy ovációval fogadták. Mindenféle kérdéssel ostromolták a miniszterelnököt s tudakolták, hogy mit akar közölni a párttal? A háborúról, az új hadügyi kölcsön kérdéséről kíván talán beszélni? De Lukács mosolyogva válaszolt:

— Nem az, jöjjenek körémbe, majd elmondom.

Körbevették a munkapártiak Lukácsot, aki elmondta, hogy a holnapi ülésen törvényjavaslatot fog beterjeszteni a *parlamenti órség szervezéséről*.

Megéljenzték a miniszterelnököt e kijelentéséért és természetesen a kérdések százával ostromolták, hogy milyen lesz az órség? Lukács elmondta, hogy lesz egy törzesiszt, két, vagy három szubaltern tiszt és *ötven főnyi legénység*. Ez az új órség katonailag lesz szervezve, esküt is tesznek; közvetlen a képviselőház elnökének lesznek alárendelve. De a létesítendő házzsabayreformban lesz egy szakasz, amely szerint rendkívüli esetekben jogában áll az elnöknek csendőri, vagy rendőri karhatalmat igénybe venni. A felállítás szervezési költségei *százötvenezer koronát* tesznek ki. Erre megjegyezték, hogy ugylátszik: Andrássy javaslatára határozta el ezt az órséget, de Lukács mosolyogva azt válaszolta:

— Andrássy sok mindent kíván tőlünk, ebből teljesítjük azt, amit lehet. *Ő a mi lenyakadásunkat is kívánta*, de a párt nem engedi a mi távozásunkat. Holnap benyujtom a törvényjavaslatot s azt szeretném, ha a Ház ezt a költségvetéssel együtt tárgyalná.

A pénzügyi-bizottság elé fog kerülni ez a javaslat s ha az letárgyalta, akkor a költségvetés után a képviselőház elé jut.

TANÜGY.

(—) Az aradi román tanítóképző százéves jubileuma. Az aradi görög keleti román tanítóképző november 16-án ünnepi tennállásának százéves fordulóját. Az ünnepélyt az intézet disztermében tartják meg: az ünnepi beszédet Papp I. János püspök, az intézet patronusa tartja. Az ünnepélyen leleplezik az intézet volt hívaló tanárainak, Tichindeal, Loge, Gavra és Nikora Mózának arcképeit. Az ünnepély után bankett, este pedig a Fehér Kereszt nagytermében hangverseny lesz.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	—	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	—	151
Kiadóhivatal és hirdetői osztály	—	151
Nyomda	—	151

Fordulat a balkáni háborúban.

— **Támadnak a törökök. — Döntő ütközet. — Rendet teremt az új nagyvezér. —**

— *Saját tudósítónktól. —*

Arad, október 30.

Nem tudni: vajon azoknak van-e igazuk, akik kezdettől fogva nem hitték a török sereg gyávaságában és demoralizáltságában, vagy pedig azoknak, akik komolyan hitték, hogy a török hadsereg, amely állítólag hétszáz ezer muzulmant foglal magában, ma már csak gyöngé utóda az Európát évszázadokig rettegésben tartó vitéz katonaságnak.

Az optimisták azt hangoztatták, hogy a török sereg operációja csak most veszi kezdetét, most, amikor a bolgár és szerb hadak élme és hadi fölszerelése fogytán van. *Rakovszky* Béla országgyűlési képviselő, aki annak idején részt vett a török görög háborúban — például ma kijelentette, hogy a törököknek mindig ez volt a taktikájuk: kifárasztani az ellenséget és azután megsemmisíteni. A különböző harcsteren ma végbement események azt mutatják, hogy a törökök csakugyan e régi szisztémájuk szerint működnek. Ma már ugyanis teljes erővel megkezdtek a támadást és számottevő török győzelmekről is kaptunk híreket. A hadsereg új vezére, Nazim hadügyminiszter természetesen megvátoztatta elődjét, Aziz herceg terveit és éjszak felé Tirnovóba is küldött seregeket Muktar pasa vezetésével azzal a szándékkal, hogy Kirk kilissze és Drinápoly körül álló bolgár csapatokat hátba, illetve oldalba támadja. Olyan jelentések is jöttek, hogy a döntő ütközet Lüleburgasz és Viza között tegnap óta tart, de végső eredménye még ismeretlen. Nazim vezér távirata szerint jelentékeny győzelmeket arattak a bolgárok fölött. Viszont szófiai táviratok bolgár sikerekről regélnek, ám ma hallgatnak arról, hogy a bolgárok előnyomultak volna.

A török sereg ama része, amely Zekki pasa vezérletével a montenegróiak ellen harcol, szintén föltartóztatta az ellenséget. Több sürgöny megerősíti amaz öröndetes hírt, hogy a törökök sikeresen harcolnak a görögök ellen is és visszahódítottak olyan területeket, amelyeket a görögöknek az első váratlan táakkal sikerült megszerezniök.

Döntő ütközet.

— *Támadnak a törökök. —*

Konstantinápoly: Az Ergene folyó völgyében a balparton gyülekezett a török haderő, oda vonultak veszített csaták után a török hadoszlopok és ott koncentráta Nazim pasa hadügyminiszter, a fővezér, a kisázsiaiából jött új hadtesteket, míg a tartalék Csataldsánál összpontosult. Nyugat felől és Rodostó irányából is jöttek erős török hadoszlopok keletre, mert Nazim pasa az egész rendelkezésre álló sereget az Ergene mentén akarta szembeállítani az ellenséggel.

Időközben a bolgár sereg Kirk-kilisszéből dél és délkelet felé kanyarodott le, ezek a hadoszlopok voltak azok, amelyek a visszavonuló török csapatokat folyton zavarták és Vizan át nyomást gyakoroltak a törökök északi szárnyára. Az Ergene folyó balpartján felhánt sáncok mögött foglalt hadállást a török sereg és most az északi szárny támadásba ment át. Itt fog végbemenni a döntő csata.

Konstantinápoly, október 30. A hadügyminiszter a következő táviratot küldte: Dél óta keleti hadseregünk harcban áll az ellenséggel. A hadsereg ellentálló képességet és szilárdságot fejt ki, ami bizonyítéka a csapatok kitűnő szellemének. *(Hivatalos.)*

A hadügyminiszter-főparancsnoknak második távirata így szól:

A csata, mely ma kezdődött, változatlan he-

vességgel tovább tart és igen kedvezően alakul a mi hadtesteinkre, melyek előnyomulóban vannak. Remélem, hogy Isten segítségével az ottomán hadseregé lesz a győzelem.

Konstantinápoly, október 30. Mint egy helyi lap tudósító jelenti, a hadügyminiszteriumhoz hivatalos hírek érkeztek arról, hogy a török hadsereg általános támadást kezdett a Kirk-kilisszétől és Marastól északra lévő egész bolgár hadvonal ellen. A bolgárok visszavonulnak.

Konstantinápolyból érkezett táviratok azt jelentik, hogy az Ergene folyó völgyében a csata egész éjjel tartott. A Muktar pasa vezérlete alatt álló hadosztály visszaverte a bolgárokat és jelentékeny veszteségeket okozott nekik, míg az ő veszteségeik nem voltak jelentékenyek.

Berlin: Az ide érkezett hírek szerint a keleti török sereg, amelynek előnyomulása két nap óta tart, Marisznál és Drinápoly környékén harcba keveredett. A török fővezérlet teljes erővel készülve támad és abban reménykedik, hogy visszaveri a határon túlra a bolgárokat.

Konstantinápoly, október 30. A török főhadiszálláson azt hiszik, hogy a bolgárokat az a veszedelem fenyegeti, hogy a törökök visszavonuló utjukat el fogják vágni.

London, október 30. A *Times* értesülése szerint Dzsafutájár bég vezérkari tiszt Tironotvó ellen előrenyomult, megverte a bolgárokat és visszafoglalta a várost. A veszteség mind a két részen igen nagy. Dzsafutájár ezután északi irányba nyomult előre s újabb harc fejlődött ki közte és a törökök között. Mind a két fél jelentékeny erősítéseket kapott. A törökök újra győztek, s a bolgárok nagyon sok embert veszítettek el, különösen lovasságuk, amelyből ezerkétszáz harcos maradt a harctéren. Későbbi táviratok jelentik, hogy ez a török sereg eljutott egészen Tirnovóig.

London, október 30. A *Morningpost* jelenti Belgrádból: A törökök Demir kapunál a szaloniki-üszkübi vasutól dényugati irányban negyvennyolc kilométernyire a döntő ütközetet megvívják.

London, október 30. A *Daily Telegraph* jelenti Csorlóból: Ugy látszik, hogy a törökök jobb szárnyukat kénytelenek Lüle-Burgasra visszavonni, ahol nagy ütközetet várnak. A bolgár király proklamációja a lakosságot rémületbe ejti.

Konstantinápoly: A török hadseregtől jövő tudósítások egyben hangozólag azt jelentik, hogy a döntő ütközet tegnap dél óta tart és az egész török derékhad hirtelen támadásba ment át. A törökök jobb szárnya Vizanál kedvező helyzetben van, a bolgárok pedig Kavaklinig előretolták jobbszárnyukat. A török centrum és a balszárny 50 kilométernyire Lüleburgasztól Eszkibaba mögött vonul fel és a harcvonal Dimotikáig terjed. Nazim pasa hadereje 200,000 emberből áll és a fővezér fel akarja szabadítani a drinápolyi fősereget, amely 50,000 főnyi.

Belgrád, október 30. Zekki pasa seregével Köprülütől déli irányban vonul vissza és a Dojran tó mellett akar megerősített állást foglalni, hogy ott az ellenséges csapatok további előnyomulását megakassza.

Konstantinápoly: Az Iqdam jelentése szerint a török keleti hadsereg Kirk-kilisszétől nyugatra halad előre. A bolgárok minden ellenállás nélkül visszavonultak, úgy, hogy ma és tegnap komo-

lyabb harcok nem voltak. Egy későbbi távirat szerint Kirk-kilisszétől északra ma heves csata volt a törökök és egy bolgár hadosztály között, amelynél a bolgár lakosságot a törökök teljesen megsemmisítették. A csata még folyik.

Berlin: Az itteni török nagykövet ma a következő táviratot kapta: A török csapat több ponton megkezdte a támadást és pedig Vizatól északra, Drinápolytól északnyugatra. Mindkét ponton megvertük az ellenséget, amely föladta pozícióját. A mi oldalunkon a vereség 800 halott és sebesült, az ellenségnél háromszoros, különösen a visszavonulásnál szenvedtek a bolgárok súlyos veszteséget. A többi pontokon a harc még folyik, a mi viszonyainkra nézve kedvezően.

Konstantinápoly, október 30. Nazim pasa a következőket táviratozza a királynak: csapatjaink Marastól nyugatra heves támadást intéztek és az ellenséget súlyos vereségekkel egész Kenalkoi-ig visszaverték.

Bajban a török.

Konstantinápoly. (Este tíz órakor.) Hír szerint a délben megkezdődött csata, a mely Kirk-kilisszétől délkeletre és nem északra, Lüleburgasznál folyik, a törökökre kedvezőtlenül alakul.

Abdullah basát a keleti hadsereg parancsnokát, fölmentették állásától. Helyette Nazim basa hadügyminiszter vette át a sereg parancsnokságát. Abdullah basa elmozdítása azért történt, mert október huszonharmadika óta folyton azt jelentette, hogy nem képes a támadást megkezdni.

Konstantinápoly, október 30. A bolgárok a Fekete tenger mentén lévő Nidiában, továbbá Vizanban és Lüleburgaszban elsáncolták magukat és erősítéseket várnak Drinápoly és Kirk kilissze felől. A haderők állása most ez: a bolgár hadsereg 140 000 ember, a török 260 000 ember, de a török haderőnek 90.000 embere még Csataldsától nyugatra van.

Hivatalosan jelentik Vranjából, hogy a kumanovói csatában a törökök egész macedóniai hadserege részt vett, mintegy nyolcvanezer emberrel. A szerbek negyszáz halottat, kétezer sebesültet, a törökök tizenhatezer halottat hagytak hátra és majdnem az egész tüzérség odaveszett. Köprülünél rövid, de elkeseredett csatában a törökök ötezer halottat veszítettek. A török hadsereget újból megverték és szétszalasztották.

A bolgárok sikerel.

Szófia, október 30. *Kádikiöjből,* Musztafa-pasától délkeletre, látni lehet Szelim szultán mecsetjének öt minaretjét s világosan meg lehet különböztetni a török és a bolgár hadsereg mozgulatait. Török fényszórók a minaretek csucsáról messzire megvilágítják a tájat. Tegnap két bolgár csapat megtámadott egy nagyobb török haderőt s a török katonák mindent eldobtak, hogy könnyebben menekülhessenek. Ugyanazon a dombon ötszáz évvel ezelőtt a törökök döntő csatát nyertek. Ma reggel megkezdődött Drinápoly bombázása. Az erődök egy részét a Tunja víze elöntötte.

Csorlu, október 30. A török jobbszárny kénytelen volt Burgasz irányában visszavonulni és valószínűleg ott lesz a nagy csata.

London, október 30. A *Daily News*-nek jelenti Szófiából: Bolgár lovasság bevette Rodostót. Nevrikok mellett a törökök egy bolgár egészségügyi csapatot lesbe csaltak és teljesen megsemmisítették. A bolgár hadvezetőségnek megvannak a drinápolyi erődítések részletes tervei.

Harc a szerb és bolgár egyesült sereggel.

Belgrád, október 30. A főhadiszállásról jelentik, hogy a törökök Velez mellett újra katasztrófális vereséget szenvedtek. Annak ellenére, hogy a legfontosabb hadállásokban még érintetlen török csapatok voltak, a törökök mégis alig néhány óra múlva vad futásban menekültek. Komoly ellenállásra azért nem gondolhattak, mert nagyon heves ágyújók volt.

Vranja, október 30. A szerb főparancsnokságot figyelmeztette a bolgár főhadiszállás, hogy legyen nagyon elővigyázatos, mert a visszavonuló törökök megmérgezik a kutakat. A bolgároknak sikerült több parasztot elfogni, akik a kutak megmérgezését kísérelték meg.

Vranja, október 30. Kiderült, hogy a török tüzérseget az utóbbi harcokban állandóan német tisztek vezényelték. A törökök Üszkübből való elvonulásuk előtt magukkal vittek minden fegyvert viselni képes férfit és málhájukat hordoztatják velük. Üszkübb környékének lakossága lángba borította a várossal szomszédos arnauta és mozlim falvakat, mire a szerb főparancsnokság statáriumot hirdetett s több gyújtogatót agyonlőtt. Belgrád és Üszkübb között a vasúti forgalmat ismét helyreállították.

London, október 30. A Times jelenti Szófiából: A kirk kilisszei sebesültek azt beszélik, hogy a törökök jól fel voltak szerelve, szép egyenruhák voltak, kávé és török dohány volt a tarsolyukban.

Belgrád: A kumanovói katasztrófális vereség után a török hadsereg főhadiszállásán, Üszkübnél, a visszavonulásnál rövid haditanácsot tartottak, amelyen véres összetűzés támadt. Zekki pasa és a parancsnokok többsége a visszavonulás folytatásáért szállottak sikra, míg a monasztiri hadtest parancsnoka, Dsavid pasa a harc újból való felvételét követelte. A vita folyamán egy magasrangú katonatiszt, akinek a nevét még nem tudják, Dsavid pasát agyonlőtte.

Skutari felé.

Belgrád: Az egyesült szerb hadoszlopok, amelyek dél felé, Szaloniki felé menetelnek, keresik az egyesülést a görög haderővel. Csak Zsifkovics hadteste fog csatlakozni a montenegrói csapatokhoz és ha szükséges, ő is Skutari ellen vonul.

Podgorica, október 30. A montenegrói hadsereg Skutari bevétele után meg fogja szállni Alessziót, San Giovannit, Krojót és Durazzót, hogy az albán tengerpart birtokára jogot támasszon.

Rjeka, október 30. Paprikov bolgár tábornok tegnap a montenegrói főhadiszállásra érkezett és a hadműveletek befejezéséig Nikita királlyal együtt a főhadiszálláson marad, hogy a bolgár hadsereget a szövetséges montenegróiaknál képviselje. Skutari ellen erős támadás készül.

A görög harcok.

Atén, október 30. György király Kocsaniból Venizelosz miniszterelnökhöz a következő táviratot intézte:

A hadsereg bal szárnya, mely ma az ellenséget Nalbánköjnél legyőzte és üldözte, elkecseregett harc után két török zászlóalj zászlaját kézrekerítette és külön futárral nekem ide küldte. A trónörökös pedig a dramai zászlóalj zászlaját küldte ide, melyet a szerbiai csatában foglaltak el. A ritéz hadseregnek ezek a dicsőséges trofeumai örömmel és büszkeséggel töltenek el, amit önnek és népemnek tudomására hozni sietek.

Az aténi távirati iroda jelenti: Több órai harc után délelőtt a görög hadsereg megszállta Kathorinit és folytatta az ellenség üldözését. A Nalbánköji csatában több mint száz ember megsebesült.

Szaloniki, október 30. Azokat a híreket, a melyeket a görög haderőnek a Monasztir felé vezető útvonalon tett foglalásairól terjesztenek, sehonnán sem erősítik meg. — Elterjedt azonban annak a híre, hogy a délen operáló török hadsereg erélyes támadással visszafoglalta a görögöktől Szerfidzsét.

Konstantinápoly: Az Igdam jelentése szerint a török déli hadsereg a görögöket Szerfidzsénél visszaverte és egészen Kirgenségig üldözte. A török hadsereg tovább halad előre.

Szaloniki: A Lorosz sikszágon heves küzdelmek voltak a görögökkel; a görögök nagy vereséget szenvedtek és visszavonultak. Három görög zászlóalj fogságba került.

A törökök-taktikája.

London, október 30. A Daily Mailnek jelentik Konstantinápolyból: A török kormány katonai számítása azon alapul, hogy a balkáni államok s elsősorban Bulgária arra vetették a fősúlyt, hogy hadjárat elején briliáns eredményeket mutassa-

nak föl, nem törődve a szolid sikerrel, amely csak makacs és kitartó hadjáratnak lehet eredménye s ilyen hadjáratot a balkáni államok minden eszköznek hiányában nem bírnak ki. A törökök kezdetben defenzívában akartak maradni, amíg a főhaderő koncentrációja után nagyon megerősített hadállásokra támaszkodva a hosszú menetelések által kifárasztott s a törökök makacs ellenállása és saját veszteségeik következtében erősen meggyöngyített ellenségeket megtámadhatják. A bolgárok Kirk-kilissze és Bunárhisszár mellett sokkal nagyobb veszteségeket szenvedtek, mint nyugati Európában hiszik.

Konstantinápoly, október 30. A bécsi török nagykövetség katonai attaséját Blague bég ezredest sürgősen hazarendelték és egy hadosztály vezetésével bízzák meg. A török lapok úgy tudják, hogy még több ilyen vezető tábornoki berendelés fog történni a hadseregben.

Tanácskozás a fegyverszünetről.

Cettinje: Nikita király azért kéréte magához Rjekába az angol követet, hogy tanácskozzék vele a négy balkán uralkodó készülő tanácskozásáról akik meg akarják egymással beszélni, hogy mily feltételek mellett egyezzenek be a fegyverszünetbe.

Uj nagyvezér, uj kormány.

— Rendet teremtenek Törökországban. —

Konstantinápoly, október 30. Este hat óra felé ment végbe az új nagyvezér beiktatása. A császári leirat, mely Kiamil basa kinevezését tartalmazza, a következőképp szól:

A szultán elvárja, hogy Kiamil basa kellő intézkedéseket fog tenni, hogy a mostani háborúban a hadsereg fegyelme és sikere biztosítottak és a birodalom jogai minden irányban megóvassanak.

A ma délelőtt Kiamil basa elnöklésével tartott minisztertanácsban Ghazi Ahmed Muktár basa eddigi nagyvezér már nem vett részt. Hir szerint a legtöbb miniszter megtárlja tárcáját. Csak Mahmud Muktár basa, aki Kirk kilisszénél a hadsereget vezényelte és a belügy-, közoktatásügy- és igazságügyminiszter fognak kiválni a kabinetből. Az új kabinet végleges összetételét még ma este közléteszik.

Konstantinápoly, október 30. Hir szerint az új minisztériumnak négy keresztény tagja lesz: Noradunghian külügyminiszter, Vayeni volt számoszi fejedelem, Muszurusz volt államtanácsos és Szguridisa, a külügyminisztérium kereskedelmi osztályának vezetője. A három utóbbi görög, Margosszian volt osztályfőnök a közmunkaügyi tárcát veszi át.

London, október 30. A Times értesülése szerint Kiamil pasát a szultán családjának követelő kívánságára nevezték ki nagyvezérré. Ghazi Muktár pasa lemondásának okát abban a véleménykülönbségben keresik, amely közte és a sheik-ül izlam között keletkezett a szennesi sheik kalifa tusa kérdésében. A beteges Muktár pasát nyilván elkedvetlenítette annak a Kirk-kilisszei szerbiai cséttlen harcban való szereplése is.

Konstantinápoly, október 30. A hivatalos lap ideiglenes törvényt tesz közzé, amely 45370 török font hitel felvételét rendeli el. A hitelt szállítókra és hadiszer vásárlására fordítják.

Románia részt kér a balkáni háboru eredményeiből.

Bukarest, október 30. Amennyiben a háborus események a Balkánon területi változásokat eredményeznének, Románia követelni fogja a Burgas és Varna kikötők által határolt négyszöget, az ugynevezett quadrilatert, mely kiegészítő része a Dobrudsának. Ezt a területet már a 78 iki háboru után szánták Romániának kárpótlásul Besszarabiáért. Oroszország befolyása következtében azonban ez akkor elmaradt. Románia azonkívül követelni fogja a macedón románok helyzetének javítását a Szerbiában és Macedóniában.

Albánia kormányzója.

Szerajevó, október 30. A Szerajevói Tageblatt Cattaróból azt jelenti, hogy Ghika herceg albán trónkövetelő ma Cattaróba érkezett és onnan tovább utazott Cettinjébe. Ghika hercegnek az a szándéka, hogy Montenegro megbízását az albán ügyek vezetésére, mint kormányzó, megnyerje.

Két miniszterelnök.

Belgrád, október 30. Nagy meglepéssel veszik tudomásul szerb politikai körökben azt a most nyilvánosságra került táviratot, amelyet Gesov bolgár miniszterelnök október 18-án intézett Pasic szerb kormányelnökhöz. A táviratban Gesov a szerb miniszterelnököt mint a Balkán-szövetség létrehozóját üdvözli.

Az oroszok szerepe.

Pétervár, október 30. Pétervárott egy a Balkán államoknak szánt táviratot adtak fel, amelynek szövege Oroszországnak a déli szlávokkal testvéri összetartásáról szól. A táviratot a kormány parancsára nem továbbították.

Moszkva, október 30. A városi tanács elhatározta, hogy Bulgária, Szerbia, Montenegro és Görögországba egy-egy kórházat küld. Egy század önkéntes a Kaukázusból a harcra ment.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Csütörtök: Limonádé ezredes, operette. (Be-mutató előadás.)

Péntek: Délután: Az ördög pirultai, énekes bohózat. Este: Limonádé ezredes, operette, másodikor.

Szombat: Limonádé ezredes, operette harmadszor.

Vasárnap: Este: Felhő Klári, népszimű. Az aradi színházalap javára.

* Limonádé ezredes. Liepschütz és Horst szellemes operetteje, a Limonádé ezredes csütörtökön kerül először színre az aradi színházban. Az operettet Harsányi Zolt, a kiváló ifju poeta alkalmazta magyar szinre; zenéjét pedig Vincze Zsigmond, a kitünő magyar komponista szerezte.

* A vig özvegy. Lehár diadalmos operettjéből a budapesti Víg-színház mozgófényképet csinált. Ennek a nagy slágernek előadási jogát az Uránia színház szerezte meg és pénteken mutatja be először. 177

* Vaskéz és a Fehérkeztyűsök. Az Uránia színház zsufolásig telt nézőterén egyebet, mint a csodákozás őszinte megnyilatkozásait, nem lehet most hallani. Gaumont nagyszerű detektívje Necker a Vaskéz valósággal trappirozza az embereket bravuros hőstetteivel, minden veszedelmet tulajdonosának vakmerőségével és szenzációs sikereivel. Valóságos ámulat fogja el a nézőt a pazar gazdagságon, elegancián, mellyel a Fehérkeztyűsök bandája dolgozik és megdöbbentő az a kíméletlenség, amellyel a veszedelmes bandát kiirtják. Dinamittal kell dolgozni, hogy a banda garázdálkodásainak véget vessenek. Ez a jelenet a legidegizgatóbb, amit eddig mozgófényképen láttunk. Valósággal lidércnyomást érzünk, mielőtt az elkecseregett rendőr és detektívhad a leeresztett sorompók mellől a fák mögől lesi a közeledő apacsokat, akiket irratatos explozióval robbantnak halálra. A páratlan képet csütörtökön mutatják be utoljára. 175

* Nagy képkiállítás Kerpel könyvkereskedésében. November hó 1-én nyílik meg a Kerpel-féle könyvkereskedésben Solymosi Márton budapesti műkereskedő nagyszabású képkiállítása, melyen a legnevesebb művészek szebbnél szebb festményei lesznek képviselve. Több mint 400 darab elsőrendű festmény fog a tárlaton szerepelni s azok igen méltányos, olcsó árakon és csekély havi részletfizetésre kerülnek majd eladásra. 6356

* Schmidthauer Lajos világhírű orgonaművész Aradon f. é. november 5-én d. u. 6 órakor a minorita templomban tartandó Orgona-hangversenyére jegyek Hoffmann Antal, ifj. Klein Mór, Weisz Leó és Bauer Gyula urak üzletében kaphatók.

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fillérért, 180 hangjeggy 2 kor. 40 fillért kaphatók Kerpel László kölcsönintézetében, Aradon.

* Uj mozislágerek az Apolló-színházban.

Az Apolló színház új, gazdag változatossággal összeállított műsora méltó érdeklődést keltett a közönség között. A színház nézőtere ma is utolsó helyig megtelt minden előadáson s már holnapra is nagyobb számú jegyet adott ki a pénztár. Az Eclair-sorozat első képét meleg érdeklődéssel fogadja a közönség s elragadtatással nyilatkozik úgy a film technikájáról, mint a színészek kiváló játékáról. A cselekmény izgalmas jelenetekben bővelkedik s amikor a csodaszép leányt behurcolják a rejtett kamrába, szinte visszafojtott lélekzettel lesi a néző a történeteket. A nagy koncepciója s a közönséges bűnügyi drámákat minden tekintetben felülmúló darab mellett több rövidebb lélekzeti filmben gyönyörködhetik a közönség. Az egyik amerikai filmgyár igazán csodás képpel szerepel a műsoron, amelyből természetesen Pali sem maradhatott ki. A kitűnő műsor utolsó napja csütörtök s pénteken teljesen új slágerek kerülnek vetítésre az Apolló-színház vásznonlapján. 175

* **Culp Julia aradi dalestélye.** December hó 1-én tartja egyetlen dalestélyét *Culp Julia*, a világhírű énekesnő a Fehér Kereszt nagytermében. Jegyek *Kerpel Izó* könyvkereskedésben kaphatók.

Legujabb.

— A hatalmak közbelépnek. — Török katonák Magyarországon. —

— *Lapzártakor érkezett jelentések.* —

A *Pester Lloyd*nak jelentik Pétervárról: hogy a hatalmak között Poincaré ajánlatára megindult alkudozásoknak az az eredménye, hogy az intervencióra vonatkozólag teljes megegyezés jött létre. A hatalmak teljes harmoniában fognak eljárni és az intervenció megkezdésére vonatkozólag valószínűleg a legjobban érdekelt hatalmakat, tudniillik Ausztria-Magyarországot és Oroszországot fogják megbizni. Az intervenció tartalmára és terminusára vonatkozólag megegyezés nem jött létre. A statuskvó kérdése az alkudozásokból nem is volt szóvá téve, de általános az a vélemény, hogy egyetlen hatalom sem fog ellenszegülni, ha a háború mostani eredményei alapján területi megváltoztatások a méltányosság határain belül megtörténnek. Ez a főeredmény, amit a mostani alkudozások között fel lehet említeni; akkor egyetlen hatalom sem szándékozik egyedül a maga tendenciájának megvalósítására törekedni a jelen küzdelem befejeztével. Valószínű, hogy az első döntő ütközet után az intervenció kezdetét fogja venni, még pedig a diplomáciai intervenció, mert csak erre vonatkozólag jött megegyezés létre.

Konstantinápoly: A török hadseregnek jobb szárnya, amely Viza környékén visszafordul, Muktar pasa vezérlete alatt 12 óráig tartó küzdelemben a bolgár csapatokat visszavonulásra kényszerítette, illetve azok támadását visszaverte. Ezt a jelentést a török hadsereg generálisszimuszja ma közölte a nagyvezérrel. Ez a hír a Frankfurter Zeitung Konstantinápolyi levelezője útján is megerősítést nyert.

Szerajevó, október 30. Tegnap éjjel tíz órakor két különvonaton 1380 török katona és 79 tiszte érkezett ide. A tisztek közt van Mutas bég őrnagy is. A törökök Plevjéből érkeztek, amelyet kiürítettek a montenegróiak túlerős támadása következtében. A menekülők között nyolc súlyos sebesült is van. A sebesülteket a szerajevói helyőrségi kórházba szállították. Ide vitték Mutas béget is, mert az őrnagy betegen érkezett Szerajevóba. A török katonákat és azt a harmincnyolc török szökevényt, akik néhány nap óta Szerajevóban tartózkodnak, éjjel tizenkettőkor tovább küldték két különvonattal Bosznabrodon keresztül Magyarország felé. A törököket Szerajevóban gazdagon megvendégelték. Cajnicsebből még további Szerajevó felé menekülő török csapatokat jeleznek a szandzsákból.

HIREK.

A király ellenzi a háborút.

— *Ferenc Ferdinánd kihallgatáson.* —

Saját tudósítónktól.

Bécs, október 30.

Az osztrák-magyar monarchia lélekzetviszafojtva figyeli a balkáni véres drámát. Mióta az ágyuk szava intézi az eseményeket, a diplomácia hangja nem hallható, de azt mindenki tudja, hogy Ausztria-Magyarországnak döntő szerepe lesz, bármilyen legyen is a háború sorsa. A novibazári szandzsákon át Szalonikibe vezető ut elsősorban bennünket érdekel és csak idő kérdése, mikor akarjuk a balkáni szituációból származó problémát megoldani. Ennek az időpontnak a megválasztása, mint tudjuk, két nagy táborra osztja az udvart és, a politikusokat, csak a hadsereg, különösen a hadvezetőség körében nyilvánul meg az az egységes óhaj, hogy a monarchia inkább ma, mint holnap vonuljon a Balkánra.

Bécsi tudósítónk ennek az izgalmas helyzetnek, ennek a türelmetlen várakozásnak egyik igen érdekes megnyilvánulásáról ad hírt.

— Nem titok — írja tudósítónk — hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös és legbizalmasabb embere Hätzendorfi Conrad tábornok volt vezérkari főnök, most hadsereg felügyelő, a háborús párt fejei. Ők ketten készítették elő a hadsereget a Balkán háborúra és hogy ez a háborús készülődés mennyire komoly és mennyire igen közel álló események alapjául szolgál, sommi sem bizonyítja jobban, mint az az általános szenzációt keltett tény, hogy Conrad tábornok mellé egyenesen a trónörökös óhajára a király tegnapi rendeletével egy vezérőrnagyot nevezett ki beosztott vezérkari főnökké. Scharitzer vezérőrnagy került ebbe az ujonnan kreált állásba, amelyhez fogható semmiféle hadseregben még nem volt. Csak szárnysegédekkel rendelkeztek ez ideig a hadseregfelügyelők, akiknek irodájában ezen kívül egy-két alantasabb rangú tiszt végzi az írásbeli teendőket. Conrad az osztrák magyar hadsereg jövőre vezére a háborúban és ezért történt ez a feltűnő kinevezés.

— Eme hivatalosan is tudtul adott tényen kívül jelentenem kell azt is — írja bécsi tudósítónk, — hogy vasárnap a trónörökös kihallgatáson volt a királynál és ekkor a monarchia népeinek sorsára szintén kiszámíthatatlan jelentőségű esemény játszódott le. Mint udvari körökből kiszivárgott, a trónörökös valósággal könyörgött a királynak, hogy adja beleegyezését a monarchia fegyveres fellépéséhez és beavatkozásához, hosszú előadásban akarta a királyt meggyőzni ennek sürgős szükségességéről. Az ősz uralkodó teljes nyugalommal hallgatta végig a trónörököst és miután megtette a megjegyzéseit, azzal fejezte be a kihallgatást:

— *Míg én élek, népeim nem viselnek háborút.*

— Az aradi dandárparancsnok előléptetése. A király Resch Ferenc ezredest az aradi 34. gyalogdandár parancsnokát, aradi állomásparancsnokot vezérőrnaggyá nevezte ki.

— Kitüntetett főhadnagy. A király elrendelte, hogy Tullits László 33. gyalogezredbeli főhadnagynak a csapatszolgálatban tanúsított kitűnő szolgálataért legfelsőbb megalégedését tudtul adják.

— Előléptetések az aradi háziezredben. A hadseregnek november 1-én megjelenendő lapja közli majd a tiszti előléptetéseket. Mint értesülünk az aradi 33. gyalogezredben alezredessé Bajas János őrnagyot, őrnaggyá Winkler Rezső századost, századosokká Tullits László és Jelbisig Oszkár főhadnagyokat nevezte ki a király.

— **Hollandiából köztársaság lesz.** Hollandiai népe ismét szomorú, mert Vilma királynékoraszülött gyermeket hozott a világra és így nincs trónörökös. Az orvosok véleménye szerint, ugyanis noha a királyné és férje fiatalok, le kell mondania az országnak arról a reményről, hogy a királyné anyai örököknek nézhessen valamikor is elébe. Három éves leánykája van az uralkodó családnak, de a gyermek nem egészséges és ezért igen komolyan megfontolandó az az eshetőség, hogy az orániai királyi ház női ágán is kihal. Erre az eshetőségre gondolt harmadik Vilmos király, a ház utolsó férfi sarja, amennyiben az 1887 i alkotmányba felvettette, hogy Vilma királyné gyermektelen halála, vagy utódjának gyermektelen halála után a Reuss, a Wied és szász weimári hercegi házak következzenek a holland trónra. De éppen ez a rendelkezés nem tetszik a holland népnek. Nem akarnak idegen házból való uralkodót és az orániai ház kihalása után szabadon akarnak rendelkezni a németalföldi koronával. Fenn akarják tartani a jogot arra is, hogy a viszonyok változásával a köztársasági államformát helyezték a monarchia helyébe. Ezért Heernskerker miniszterelnök a trónöröklésről új törvényjavaslatot nyújt be a képviselőházhoz, amelyben kimondták, hogy Julianna hercegnőnek, a királyné leányának gyermektelen halála után a koronával a nemzet szabadon rendelkezik. A törvényjavaslatot még ebben az ülészakban letárgyalja a Ház.

— **Volt aradi törzstisztek kinevezése.** Boeriu János 33. gyalogezredbeli számfeletti ezredest beosztva a 13. hegyi dandárnál — a 76. gyalogezred parancsnokává nevezte ki a király. A király, mint a november elsején megjelenő katonai Rendeleti Közlöny közölni fogja, kinevezte Meixner Ottó altábornagyot, temesvári hadtestparancsnokot gyalogsági tábornokká. Altábornaggyá nevezte ki Dietrich Albert vezérőrnagyot, a szerajevói vár parancsnokát, továbbá lovag Henriquez János vezérőrnagyot, a nagyváradi 17. gyaloghadosztály parancsnokát. Kinevezte továbbá Gerhauser Zsigmond vezérőrnagyot az 1. hegyidandár parancsnokát a 30. gyaloghadosztály parancsnokává.

— **Halálozások.** Miklós János görögkeleti román lelkész Kovászában ma reggel meghalt. Temetése pénteken délelőtt 10 órakor lesz. 27 évig volt lelképásztor a községnek. Halálát fia: Miklós Emil dr. ügyvédjelölt gyászolja.

Arad városának régi, érdemes iparos, Joannovics Antal szücsmester 67 éves korában Aradon meghalt. Temetése e hó 31-én d. u. három órakor lesz az Andrássy tér 3-ik számú gyászházban.

— **Főhercegi válópör.** Münchenből táviratozzák: Izabella hercegnő, királyunk leánya, benyújtotta a müncheni törvényszékhez a válópert, férje, György bajor herceg ellen.

— **Háború és általános sztrájk.** Budapestről jelentik: A szociáldemokraták ma este 18 népgyűlést tartottak a főváros minden részében. Ezek a népgyűlések teljesen rendben folytak le és fél kilenckor értek véget. A szónokok mindenütt a háborúról s a politikai helyzetről beszéltek. A leghevesebben támadják Lukács Lászlót egyéni becsületében, elítélik a háborút akarókat és kimondták: ha Ausztria-Magyarország mozgósit, a munkásság általános sztrájjal felel. Az ülések után két kisebb csoport a Rákóczi-utra került, ahol tüntetni akart, de a rendőrség könnyűszerrel széjjel oszlatta őket.

— **Halálos ítélet a Rosenthal pörben.** Ma tárgyalták New-yorkban a Rosenthal-pört, amelynek végeredményeként Becker rendőrhadnagyot villamos székben végrehajtandó halálbüntetésre ítélték.

— **Büntetés a vizes tejért.** Morgovány Györgyné aradi lakost a rendőrbírósa ma 60-korona pénzbüntetéssel sújtotta, mert vizes tejet árult a piacon.

— **Arad és a halotthamvasztás.** Lukácsy Lajos törvényhatósági bizottsági tag és társai még a múlt év folyamán azzal az indítvánnyal járultak a törvényhatósági bizottsági közgyűlés elé, hogy a haladott gondolkodásnak megfelelően Arad város is létesítsen temetőiben krematóriumot. A tanács a kérdést az egészségügyi bizottsággal tárgyalta, amelynek az volt a véleménye, hogy első sorban társadalmi akció útján kellene az eszme népszerűsítésére gondolni, s csak azután foglalkozzék vele a törvényhatóság, különösen pedig a főorvosnak, a főkapitánynak és a mérnöki hivatalnak véleményét tartja szükségesnek meghallgatni. A tanács az említett hivataloknak ki is adta a kérdést tanulmányozás céljából és mint értesülünk, mindhárman elkészítették javaslatukat, illetőleg elmondották véleményüket. Valamennyien a legmelegebben pártolják az eszmét és úgy nemzetgazdasági, mint erkölcsi, közegészségügyi szempontból a fakultatív halotthamvasztás híveinek vallják magukat. Közös javaslatuk az, hogy a törvényhatóság mondja ki, hogy megkeresi a város a törvényhatóságokat is állásfoglalásra, és felszólítja arra, hogy a belügyminisztériumot keressék meg egy olyan tervezetnek a parlamenthez leendő benyújtására, amely a fakultatív halotthamvasztást intézménnyé teszi. A város november havi közgyűlésében foglalkozik ezzel az érdekes kérdéssel.

— **Kisiklott vegyesvonat.** Kolozsvári tudósítónk jelenti, hogy a reggel hat órakor Tóvisről elinduló vegyesvonatnak három kocsija Kolozsalagutnál kilenc órakor kisiklott. Kolozsvárról segítővonaton orvosok mentek a kisiklás helyére, ahová elutazott Felszeghy üzletvezető is. Négy súlyosan sebesültet találtak. Ezek: Csutak Sándor ötödéves orvosnövendék, aki lábszártörést és súlyos zúzódásokat Varga György fogtechnikus kulcsont és bordatörést, Ungár Ida boka és lábszártörést, Staniszló Györgyné államvasuti pályáőr felesége inszakadást és bokatörést szenvedett. A kolozsvári sebészeti klinikára szállították őket. Azonkívül tizenötön kaptak kisebb-nagyobb sebeket. A vizsgálatot is megindították.

— **Az aradi tüdőgondozó.** Az aradi tüdőbeteggondozó intézet, melyet Urbán Iván főispán elnöklése alatt álló tuberkolózis elleni küzdelem aradi egyesülete hívott életre, november 1-én a Lipót-utca 4d. számú házban megkezdte működését. Az intézetnek Varjassy Lajos polgármester vezetésével történt megszervezése során Reinhart Gyula munkásbiztosító pénztári elnök, Kremer Vilmos, Tisch Mór dr., Leitner Ernő dr., Hermann J. Károly dr. főorvosok, Bak Sándor ügyvezető-igazgató, az intézeti orvosok, Groszmann Emil dr. és Kabdebó György dr. megállapították a dispensaire egyes helyiségeinek beosztását. A végleges munkarendet, a rendelési időt és a segélyszolgáltatásoknak módjait. A gondozóban a munkásbiztosító pénztár biztosított tagjai és családtagjai részére a rendelés ideje naponta délelőtt tizenegy órától délutáni egy óráig, szegénysorsú városi betegek részére pedig délután négy órától hat óráig. Az intézet köteles lévén a nyilvános köpetvizsgálati állomás teendőit is ingyen elvégezni, ez iránt, valamint a tuberkulotikus betegek lakásainak fertőtlenítése, a betegek ellenőrzése s kioktatása érdekében a bizottság a megfelelő intézkedéseket megtette. A dispensaire fölállítására irányuló előkészítő-munkálatokkal párhuzamosan haladtak az aradi erdei üdülőttelep létesítésére vonatkozó intézkedések.

— **Krudy Gyula újabb afférje.** Budapestről jelentik: Krudy Gyula író, akinek nemrég volt egy verekedési afférja, a Fővárosi Orfeum télikertjében összeveszett Szentkirályi Béla államrendőrségi rendőrfogalmazóval. A szóváltás azzal végződött, hogy Szentkirályi mellbevágta Krudyt. Az író erre areal ütötte a rendőrfogalmazót, mire ez kardot rántott s Krudyra akart támadni. Ez nem vesztette el lélekjelenlétét s villámgyorsan kicsavarta a rendőrtiszt kezéből a kardot s nyugodtan visszadugta a hüvelyébe. A hangos incidens feltűnést okozott s az affér lovagias uton fog befejezést nyerni.

— **Letartóztatott házasságközvetítő.** A budapesti rendőrség ma este letartóztatta Davidovics József házasságközvetítőt. Hires arról a mondásról, hogy a házasságok nem az égből, hanem Davidovicsnál köttetnek. Németországban hirdetéssel számos katonatisztet csapott be, előleget vett fel tőlük és álfényképekkel hiteltette őket. Harminc feljelentés érkezett ellene. A rendőrség letartóztatta.

— **Leánykereskedő apáca ruhában.** A brassói rendőrség letartóztatta Cimpian Miklósné, brassói asszonyt, akiről kiderült, hogy a környékbeli falvakat apáca ruhában járta be, a szegény emberektől 14—15 éves leányaikat elcsalta azzal az ürüggyel, hogy zárdába viszi őket. A zárda helyett azonban büntenyára hurcolta, ahol pénzürt értékesítette a fiatal teremtséket. A brassói és környékbeli csendőrség egész bűnlajstromot állított össze Cimpianné cselekedeteiről.

— **Az utazó közönség figyelmébe.** Az Arad-hegyaljai h. é. motoros vasút a napokban 1912 november hó 1-től kezdődő érvénnyel egy (új) az Aradi Közlöny zsebfüzetében feltüntetett menetrendtől eltérő új menetrendet adott ki, miért is az ott Arad—Győrök—Pankota és vissza, valamint Győrök—Máriaradna és vissza slatt előforduló motorok menetrendje érvénytelen. A helyesített menetrendet lapunkban közölni fogjuk.

— **Öreg vőlegény, öreg menyasszony.** Érdekes pár költött ma délelőtt házasságot a temesvári állami anyakönyvi hivatalban. A boldog vőlegény egy hetvennégy éves aggyastyán, a menyasszony pedig hatvanhat esztendővel vallott be. Az érdekes boldog pár: Szabó András magánzó, volt temesvári szállító és özvegy Pesch Fülöpné, szül. Feil Paula.

— **Vásári razzia.** Az aradi rendőrség ma éjjel megtartotta a szokásos vásár előtti razziát. Berec Ferenc kapitány vezette a kutatást, melyben Grunáz László dr., Szilágyi László dr. és Vida Vilmos rendőrtiszt, valamint negyven rendőr vett részt. Reggel félkettőtől hat férfit és három nőt állították elő. Valamennyi hajléktalan, különféle beszálló helyek istállóiban, garni szállókban akadt rájuk a rendőrség, mely előtt igazolni nem tudták magukat. Az előállítottak közt vannak olyanok is, akiket országosan köröznek.

— **Adományok.** Ujabbán a nők otthonára adományoztak: Kugler Istvánné egy esernyőtartó, két bádogszelence, 2 sőtartó; Antalfy Endréné egy piaci kosár, 1 bádóg fazék; N. N. két zsák burgonya, N. N. egy nagy almárium; Kereszties Gyuláné 12 pár kés, villa. A multkor kimutatott 200 koronát özv. Treuer Jánosné és nem Freuerné adta. Ezekért köszönetet mond özv. Purgly Lajosné fővédasszony.

— **Kotányi-féle paprika, kávé, tea felülmulthatatlan.** Egyedüli elárúsító Robitsek József, József főherceg-ut 3.

— **Tolvaj éjjeli örök.** A Neuman Testvérek bizlalójában voltak alkalmazva Szarka Gavrilla és Farkas János éjjeli örök, akik tegnap belopóztak az istállóban alvó Balanya Tódor társuknak fekvőhelyéhez s annak nadrágjába bevarrt 90 koronáját ellopták. A rendőrség letartóztatta őket.

— **5 perc alatt megszüntet mindenféle főfájást egy eredeti Kárpáti-féle fejfájás elleni pastilla, 1 üveg 12 adaggal 11 korona.** Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárában Arad, Boros Béni-tér. 7031

— **Olvasó közönségünk b. figyelmét felhívjuk Fischer Mór üveg és lámpaárucégnék mai hirdetésére.**

— **Modern ékszerek, műtővös tárgyak** nász, alkalmi ajándék, dísz tárgyak, evő és ivókészletek ezüstből, világhírű gyártmányu órák szolid árban beszerezhetők Igaz Sándor első-rangu ékszerésznél Arad, Ardrassy-tér, Minorita-palota. Telefon 321.

— **A. t. Kereskedelmi és irodai alkalmazottak figyelmébe!** A Ziffer-féle írógépvállalattal kapcsolatosan Ardrassy-tér 21. sz. a. 1. em. új kényelmes helyiségében november hó 4-én esti könyvelési új tanfolyamokat nyitok. Kizárólag kereskedelmi alkalmazottak és írodisták részére. Tandíj havi 10 kor. Engel Mór tanfolyamrendező. 7248

— **Színházi látcsövek, lorguettek, szemüvegek és hőmérőkben nagy raktár Hegedüs Gyula cégnél.**

— **Uri hölgyközönség szives figyelmébe ajánlom angol és francia női divat terméket Karpelesz Irén Aulich Lajos utca 20. sz. I. emelet. 7286**

— **Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy bevásárlási utamból megjöttem és magammal hoztam a legújabb és legszebb párisi és bécsi őszi és téli modell újdonságokat. Üzletem régi jó hírneve garanciát nyújt a hölgyeknek, hogy olcsó árai mellett senki sem versenyezhet velem. Grünblatt Antonia női kalap divatterme Szabadság-tér 11. 1756**

— **Deutsch Sándor okl. táncitanító második tánckurzusát folyó évi november 11-én, hétfőn kezdi meg az ipartestület dísztermében, melyre beiratkozásokat már most elfogad naponta a táncintézetben, vagy Bercsényi M. utca 18. sz. a. levő lakásán. 6471**

— **Valódi tajték és borostyán áruk Hegedüs Gyula cégnél.**

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok. Telefon 816.**

TARKASÁGOK.

(A bíró előtt.) Az aradi büntető járásbírósa előtt tárgyaltak egy becsületsértési pört. Két asszony civakodott egymással s az egyik mindennek lefordta a másikat. A bíró előbb a vádlottat hallgatta ki. Az asszony nagy bőbeszédűséggel kezdett beszélni az ellenfele férjéről:

— Kérem nagyságos bíró ur, ha teccenék tudni, hogy az milyen goromba ember! Mindennap elveri a gyerekeit és az enyéimet is a multkor úgy összeszította...

A bíró ingerülten közbevágott:

— Ez nem tartozik rám!

Az asszony azonban rendületlenül folytatta:

— De a multkor még a bíró urról is azt mondta, hogy...

A bírót azonban még ez sem izgatta. Nyugodtan szólt:

— Ez meg nem tartozik magára!

(A király és a kapitány.) A balkáni háborúnak is meg lesz nemsokára az anekdota-irodalma. Egy-két tréfásabb eset már is szájról-szájra kering.

Igy például azt beszélik, hogy Ferdinánd bolgár király Kirk-kilissze bevételé után szemlét tartott a győztes hadsereg felett. Egy fiatal tisztet akadt meg a szeme.

— Ön kapitány? — kérdezte tőle.

A fiatal és tulambiciózus tiszt két kézzel kapott az alkalmon és sietve felelt:

— Még nem felség, de abból a fából vagyok, amelyikből a törzstiszteket faragják!

A király előbb elképedt, azután hűvösen válaszolt:

— Nagyon helyes! És ha majd fából faragott kapitányokra lesz szükségem, akkor önre fogok gondolni!

A FEHÉRNEMŰ TARTÓS HASZNÁLATA
kevesebbet árt annak, mint a rossz szappanok.
Ügyeljen, hogy fehéreneműt tényleg jó, enyhe és tiszta szappannal mossa.

Sunlight Szappan

ilyen, nagyon előnyös, rendkívül kiadós és ezért a legolcsóbb.

Lever & Co., G.m.b.H., Wien III.

L 71

6601

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. Gy. A miniszter útkarához Koós dr. min. oszt. tanácsoshoz címzendő levélben tessék ezt megkérdezni, mert a fogadó nap folyton változik.

NEUMANN M.

férfi-, fiu- és leánykaruha telepe

Arad. 5111

Elismert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre.

uri szabó

es. és kir. udvari és kamarai szállító

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Ujabb áresések. A törökök folytonos vereségei, az osztrák kormányelnök tegnapi nyilatkozata, valamint a monarchia beavatkozástól való háborus félelem a tőzsdét megriasztották és az üzlet ma reggel igen lanyhán indult. A megnyitáskor 10 és még több koronával a tegnapi zárlaton alul kínáltak az értékeket, úgy, hogy az árfolyamok a derut legalacsonyabb jegyzéseikhez közeledtek. Az előtőzsdé további folyama alatt csekély javulás állott be arra a hirre, hogy a törökök győzelmet arattak. Ez a javulás azonban csak 1-2 koronára szorítkozott. A forgalom elenyészően csekély volt s vevő csakis a kontremín realizáló spekulánsai között akadt, ez is csak gyéren. Még azok is, akik hajlandók volnának a gyenge tőzsdét lefelé való operálásra feihasználni, igen óvatosak és mértékletesek akcióikban, úgy, hogy kontremín-párt tervszerű munkájának ezidő szerint az üzletben alig van nyoma.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Tájékoztató tudósítás.

Budapest, október 30.

Készáru.

Amerika 1/2 olcsóbb. Kínálat korlátolt, vételkedv gyenge. 10 ezer mm. változatlan.

Határidő.

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza 1913. áprilisi	11.93-11.94	11.93-11.94
Rozsa 1913. áprilisi	10.53-10.54	10.53-10.56
Tengeri 1913. májusi	8.20-8.21	8.20-8.21
Zab 1913. áprilisi	11.42-11.43	11.39-11.40

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (okt. 30.)

Magyar hitel	775.-
Osztrák hitel	597.-
4% koronajáradék	84.-
Osztr.-magy. államvasuti	669.50
Jelzálogbank	407.-
Leszámitolóbank	502.-
Hazai Bank	280.-
Magyar Bank	523.-
Keresk. Bank	3710.-
Rimamurányi	713.-
Salgótarjáni	697.-
Közuti Vasut	633.-
Városi Villamos	364.-

Bécsi értéktőzsde (okt. 30.)

Osztrák hitel	596.-
Magyar hitel	772.-
Osztrák-magyar államv.	665.-
Déli vasut	101.-

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZINHÁZ.

Csütörtökön, 1912. október hó 31-én.

A) Bérlet. A) Bérlet.

Limonádé ezredes.

Operette 3 felvonásban. Lipschitz és Horssz vígjátékából írta: Harányi Zsolt. Zenéjét szerzette: Vince Zsigmond. Karagy: Tölger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Szentmarjai	Gyöző A.	Csók	Dr. Beregi
Lenke	Dióssy	Nagymáté	Huszár
Marietta	Nógrády M.	Aposztafi	Polgár
Terézia	Fáskerty M.	Szakáll	Várnai
Olga	Hampel I.	Miska	Hajdutska
Gravenstedt	Balazs B.	Kati	Sz. Rontay
Kemény	Dei L.	Szekeráné	Benkóné

Kezdete este 1/8 órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Bárá Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma csütörtökön, 1912. október 31-én:

1. A póruljárt Don Joan. Humoros. — 2. A virágok királynéja. Természeti. — 3. Vaskéz a fehérkeztűk ellen. Detektív dráma három felvonásban.

Pénteken, szombaton a „Vig özvegy“ magyar gyártmány. A vigszínház művészeinek előadásában.

Előadások délután 1/2 óráról kezdve este fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színepadi

Ma csütörtökön, 1912. október 31-én:

1. Svetine völgye. Természettudományi felvétel. — 2. Az ég küldönce. Dráma. — 3. Szerelmi iyal. Szellemes vígjáték — színes kép. — 4. Első szülött joga. Szenzációs bűnügyi dráma 3 felvonásban. — 5. Pali láthatatlan. Kacgató.

Az előadások kezdete délután 1/2 óráról folytatódóan 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyszedőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

NYILTTÉR.*

Igen tisztelt Főszerkesztő ur! Becses lapja 248 ik számának hírek rovatában, az én nyere-ményemmel kapcsolatos közleményben az állítatik, hogy kijelentésem szerint a 200.000 koronát azért helyeztem el egy pécskai pénzintézetben, mert egy nagy bank, amelylyel ez a pécskai pénzintézet összeköttetésben állott, megtagadta a visszleszámitolást s ezért a pécskai pénzintézet kinos helyzetbe jutott.

Minthogy a közlemény ezen része, csak sajnálatos félreértésen alapúhat, ki kell jelentenem, hogy abban a pécskai pénzintézetben épen azért helyeztem el nyere-ményemet, mert annak felügyelője lévén, viszonyait jól ismerem és így tudom, hogy az intézet minden tekintetben a legteljesebb biztonságot nyújtja.

Ópécska, 1912. október 29.

Kiváló tisztelettel
Dr. Novák Aurél.

Apollo gyertya

Az összes gyártmányok legjobbja

Limbek János és Fia
első m. kir. szab. ércokoporsó-gyára és temetés-rendező intézetéből.

Arad. színház-épület Városi és megyei telefon: 93

Özv. Joanovits Antalné szül. Weixelbaum Mária saját, valamint gyermekei Joanovits-Jávör Aranka, Joanovits Ilonka és férje nemes Winkler Pál, Joanovits Vilma, Joanovits Terka, Joanovits Erzi és Joanovits Gizella, nemkülönben az atürirottak nevében is szomorodott szívvel tudatja a szeretett és felejthetetlen jó férj, illetve édes apa, após, nagypapa, rokon és jóbarát

Joanovits Antalnak,

f. 6. október hó 29-én, d. u. 3 órakor, életének 67 ik és boldog házassága 36-ik évében, hosszas szenvedés után történt jobblétre szerderültét.

A boldogult földi maradványai október hó 31-én d. u. 3 órakor fognak Andrassy tér 3-ik számú házban a róm. kath. egyház szertartásai sz rint beszenteltetni és a felső temetőben lévő családi sírkertben örök nyugalomra tételni.

Az eresztező szt-mise a boldogult lelki üdvéért november hó 5-én d. e. 9 órakor fog a főt. minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatattni

Áldott legyen emlékezete!

Arad, 1912. október 29 én.

Vasvári Jánosné, testvére. Vasvári János, sógora. nemes Winkler Aranka, nemes Winkler Ferike, unokái. Özv. Weixelbaum Andrásné, Weixelbaum Lujza, sógornői. 4808

1912. november 9-én
tartja egyetlen

hangversenyét a Fehér Keresztben

MISS HELEN WARE

7097

a világ leghirnevesebb
hegedü művésznője.

Jegyek előre válthatók Szabó Albert üvegkereskedésében és a Függetlenség kiadó hivatalában.

Amerikai és angol formájú
gyermek, leány és fiu **cipők,**
vizhatlan

Vadász cipők

Őszi és téli, női és férfi cipők
a legjobb minőségben és leg-
újabb formában.

Valamint a világhírű

SALAMANDER-CIPŐK.

Egyesábrban

1900

K 16-50 és K 20-50 árban.

Kiszárolag

WEINBERGER JÁNOS-NÁL

ARAD ÉS TEMESVÁR.

Divatjukat multa visszamaradt áruk félárban.

Nyíltér.

Ha divatos és jó ruhát,

cipőt, kalapot akar olcsón venni

forduljon bizalommal

Korányi Jenő

Szabadság-téri üzletéhez.

Dr. Gara Armin

ügyvédi irodáját

Szabadság-tér 9. szám alól

Andrássy-tér 23—24.

(Neuman-palota)

helyezte át.

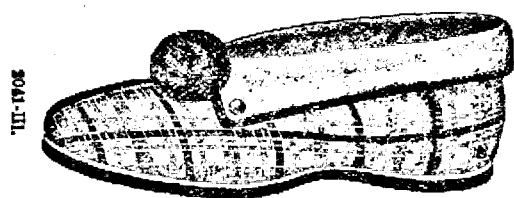
Egy 2 középiskolát végzett 14 éves

ügyes fiu

nyomdász-tanulónak

felvétetik.

Valódi teveszór comótcipő.

Férfi 5 kor. Női 4 kor. Gyermekek 3 kor.
kapható

Kutányi J., Arad,

Vörösmarty-u 1. Telefon 335.

Papírfeldolgozó vállalat

INGUSZ I és FIA

ARAD (vár) cs. és kir. katonai fegy-
ház an gybani kalap-, csomagoló-,
koszoru- és cukorka-

dobozok gyártását

megkezdte.

Kérjük előforuló szükségletei ár-
ajánlatainkat kikérni.

5751

Tartozik ■ Követel

praktikus

kézi zsebfüzet

kapható az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

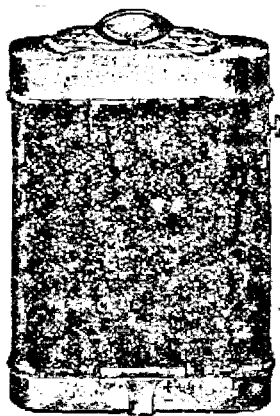
Ára 20 fillér.

Vi lanyos zseblámpa

mindig friss
töltéssel.

Villany-
berendezé-
sek, villany-
cellák.

Dynamó-
gépek, vil-
lanymotorok
elcsón
kaphatók

Kalmár Józsefnél

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Legolcsóbb és legjobb cipő be-
szerzési forrás Aradon, Boros
Béni-tér 9. szám.

A n. é. közönség szíves figyel-
mébe ajánlom saját készítményű
kész

férfi-, női- és gyermek-cipő
raktáramat, hol állandóan dus vá-
lasztékot tartok mindennemű leg-
divatosabb és legtartósabb cipők-
ből legolcsóbb árakban. Megrende-
lések gyorsan és pontosan elké-
szíttetnek.

Teljes tisztelettel

Czernóczky Imre,
uri- és női cipész.

5056—1912. tkv. sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

A kisjenői kir. járásbíróóság
mint telekkönyvi hatóság közölni
teszi, hogy a kisjenői takarékpénz-
tár részv. társ. és c-atlakozó társai
végrehajtónak 1350 korona tőke-
követelés és járuléka iránti végre-
hajtási ügyében az aradi kir. járás-
bíróóság területén lévő Nagyzerind
községben fekvő a n gyzerindi
909. sz. tjkvben A. + 1. sor.
1256., 1286., 1185 hrsz. a. fevett
szántó ingatlanra 42 kor. kikiál-
tási árban, a nagyzerindi 887. sz.
tjkvben A. + 1. sor. 1719. hrsz
a. felvett ingatlanok (szőlő) Ador-
ján Sándort és Zsuzsannát illető
fele részére 164 kor. kikiáltási ár-
ban a nagyzerindi 625. sz. tjkvben
A. I. 1—7., 9., 10. sor. 1592., 63/a,
852/a, 1000/a, 1070/a. 1., 1186/a és
1256., 1286/a., 142. hrsz. a. felvett
(szántó, kaszáló, legelő) ingatlanra
804 kor. kikiáltási árban, a nagy-
zerindi 634. sz. tjkvben A. I. 1—5.
sor. 662/b, 852/b, 1060/b, 1070/b, 2
és 1186/b, hrsz. a. felvett (szántó,
kaszáló) ingatlanra 957 kor. ki-
kiáltási árban, végül a nagyzerindi
895. sz. tkvben A. I. 2. sor. 1907/
1725 hrsz. a. felvett (beltelkes ház)
ingatlanra az árverést 812 korona-
ban ezennel megállapított kikiáltási
árban elrendelte és hogy a fen-
tebb megjelölt ingatlanok az
1913. évi január hó 23. napján
délelőtt 9 órakor Nagyzerind köz-
ségébenél megtartandó nyilván-
os árverésen a megállapított ki-

kiáltási áron alul is, de annak
2/3-dan alul eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak
az ingatlanok becsárának 10%-át
vagyis 4 kor 20 fill., 16 kor. 40
fill., 80 kor. 40 fill., 95 kor. 70
fill., 81 korona 20 fillért kész
pénzben, vagy az 1881. LX. t. c.
42. §-ában jelz tt árfolyammal szá-
mitott és az 1881. évi november
hó 1-en 3333. sz. a. kelt igazság-
ügyminiszteri rendelet 8. §-ában
kijelölt óvadékképes értékpapirok-
ban a kiküldött kezéhez letenni,
avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a
értelmében a bánatpénznek a bíró-
ságnál előleges elhelyezéséről kiál-
lított szabályszerű elismervényt
át szolgáltatni

Kisjenőn, 1912. évi október
hó 17. napján.

Kir. járásbíróóság mint telek-
könyvi hatóság.

Szalay D., s. k.

kir. bíró.

7232

Pathefonok

33 Pathe-lemezek, a legújabb fel-
vételek, kedvező fizetési feltételek
mellét kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.
a Fehér Keresst-tel szemben.

A Luther Márton-utca 1.
sz. alatt levő „Parkven-
deglő“ egy elkülönített

nagyterme,

mely társas összejöveteleknek cél-
jaira alkalmas, 7203

kiadó.

Ugyanott jó és olcsó étkezés
havi bérletre házon kívül is kap-
ható. Bővebbet a vendéglősnél.

Szalkai Arminné

himző- és fehérnemű üzlete

Arad, Weitzer János-u. 3.

Női-, férfi- és gyermek kelen-
gyék készítése rövid idő alatt a
legfinomabb hozzávalókkal, első-
rendű kivitelben készülnek. 5283

Színes és fehér himző-
sek, ugyszintén fehér-
nemű varrások olcsó
árban készülnek.

Himző és fehérnemű-
varró leányok fizetés-
sel felvétetnek.

Készpénz

Jelzálogkölcsonök, törlesztéses kölcsönök, tisztviselő kölcsönök, a legrövidebb idő alatt folyósíthatnak. Terményekre, árukra, sorsjegyekre, biztosítási kötvényekre, földbérletre instrukciókra előleget, készpénzkölcsönt szerkez, olcsó kamatláb mellett. Sorsjegyek készpénz és részletfizetésre. Biztosítások megkötése. Fuvarlevelek szakaszerű felülvizsgálata. Házak, birtokok eladását és vételét, üzletek, kávéházak, vendéglők átadását és átvételét, földhaszonbérleteket gyorsan és jutányosan közvetít 4941

MARTINOVITS M.

ARAD, Kossuth-utca 39. szám.
Ezelőtt Fábrián-utca 11. szám.

Bel- és külföldi gyárak képviselete

Eladunk.

Idegen szesztől mentes

Szilva RACHIT

(egyszer főzött szilvapálinkát) tisztán őszi szilvából főzve, ab. Marosillye egész vaggont és kisebb mennyiséget is.

Eseteg vevő kívánságára november végéig felügyelet mellett is főzhetjük a megvásárlandó rachit.

7199

„PRUNA”

Ipari és Kereskedelmi Részvénytársaság
MAROSILLYE.

Uj női kalap divatterem.

Igen tisztelt ismerőseimet és a hölgyközönséget értesítem, hogy **Arad, Deák Ferenc-utca 4. szám** alatt egy modernül berendezett 5501

női kalap divatüzletet

nyitottam, hol állandóan nagyválasztékú raktárt tartok minden kivitelű eredeti bécsi, párisi őszi és téli újdonságokból feltűnő olcsó árakban. E téren több éven át szerzett szakismeretemet biztosíték, hogy nagyrabecsült vevőim igényeit mindenkor legjobban kielégítem. **Üzletelvem: szolid és figyelmes kiszolgálás.** Átalakításokat legizlésebben modell után készítek. Gyászkalapok azonnal elkészíttetnek. Szíves pártfogást kérek teljes tisztelettel

Kenderessy Lászlóné.

Alkalmi vétel és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Órász és Ékszerész

Weltzer János-utca, Minorita-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereéltetnek.

Telefon 438.

Telefon 438.

UJ.

MARGIT HAJFESTŐ.

Remekül fest világos valamint sötétbarnára, feketére, bármely haját, szakált, bajuszt, azonnal tartósan, lemoshatlanul minden nehézség nélkül, előkészület nem szükséges.

Az eljárás a legegyszerűbb, az eredmény a legnagyobb, nem kopik, nem piszkít, az eredetétől meg nem különböztethető csak egy üvegből áll, laikus is végezheti a hajfestést.

Ártalmatlan
nem tartalmaz ólmot
nem tartalmaz ezüstöt
nem tartalmaz rezet.

Ára 1 korona.

1505

Készíti:

gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza ARADON.

1 korona 50 fillér beküldése esetén bérmentve küldi.

5138 - 1912. tkvi. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kisjenői kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Lovas József végrehajthatónak Kaiser József végrehajtást szenvedő elleni 135 korona [80 fillér tőkekövetelés és járuléka] iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. tv.-szék, a kisjenői kir. járásbíró területein lévő Nagyzerind községben fekvő a nagyzerendi 889. sz. tjkvben A. + 2. rendsz. és 367., 368. a/2. hrsz. a. felvett beltelkes házra az árverést 816 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1913. évi január hó 30-ik napján d. e. 9 órakor Nagyzerind községnek tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is, de annak kétharmadán alul eladatni nem fognak.

Árverési szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 % át, vagyis 81 k. 60 fill. készpénzben, vagy az 1881. LX. törvénycikk és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tc. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervénnyel át-szolgáltatni.

Kisjenőn 1912. évi október hó 21. napján.

Kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Szalay D., s. k.

7231

kir. járásbíró.

Dougan és Mayer

kárpitos és diszitők

Atzél Péter-utca 3. szám.

Elvállalunk e szakmában vágó munkákat, u. m.: angol bőr, ebédlő, szalon és háló butorokat, használt butorok átalakítását.

Lakásberendezések és diszítések a legszolidabb árakon!

Költözködők figyelmét

felhívjuk óriási raktáru:

szőnyegeinkre, futó és abgepast „Axminster” nyírott pelüche minőség igen olcsó árért 200 x 300 nagyságban már 48 koronától feljebb.

Ágy- és asztalterítők ugyszintén Pelüche asztalterítők.

Tüll csipkefüggönyök méter számra és abgepast. Előnyös alkalmi vásárlásra ajánlunk valódi Perzsa szőnyeget, — melyek minden vételkötelezettség nélkül megtekinthetők, — kisebb és egész nagy méretűek.

ROSENBLÜH H. ÉS TÁRSA

kelengye- és divatáruháza.

Hölgyek figyelmébe

ajánlom **üzletem felosztását. Hatóságilag engedélyezett végkiarustást rendezek. Üzletemben levő összes modell kalapjaimat, Strucz, Pröiösz és Fantazi tollakat, szárnyakat, virágokat, szallagokat, Taft, ponzse, bársony Mallin gáz, fátolokat minden elfogadható árban kiarustom méterenkint és darabonként.**
Kiváló tisztelettel MAJOR JULIA, Minorita-palota. Weitzer János-utca részében. 7235

8291—1912. tkv. sz.

Árverési hirdetés és feltételek.

A nagyhalmágyi kir. járásbíró-ság mint telekkönyvi hatóság köz-hírré teszi, hogy Betea Juon nagy-halmágyi lakos végrehajthatónak Zbircsa Nikolae nagyhalmágyi la-kos végrehajtást szenvedő elleni 534 kor. tőke, ennek 1911. szept-tember hó 1-től járó 8% kamatai, 86 korona eddigi és ezuttal 41 kor 30 fillér követelés és jár-íránti végrehajtási ügyében, az ár-verést elrendelte, minek folytán a nagyhalmágyi kir. járásbíró-ság ke-rületében fekvő és a nagyhalmágyi 179. sz. tjbén A. I. 1., 3., 6—9 sor-számu ingatlanok 1134 kor kikiáltási árban az 1912. no-venber hó 22. napjának d. e. 9 órá jakor a nagyhalmágyi kir. járás-bíró-ság telekkönyvi osztályának hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverés alá fog kerülni az alábbi fe tétélek mellett:

1. Az ingatlanok a kikiáltási árnak az 1908. évi XLI. t. c. 26. §-ában megjelölt hányadon alul el nem adhatók és vevő a bánat-pénzt az 1908. évi XLI. t. c. 25. §-a értelmében kiegészíteni köteles.

2. Az árverelni kívánók tar-toznak az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 113 korona 40 fillért készpénzben vagy az 1881. no-venber hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában megjelölt óvadékképes ér-tékpapirokban a kiküldött kezé-hez letenni, vagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál tör-tént előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételárat 3 egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emel-kedésétől számítandó 15 nap alatt, a másodikat ugyanezen nap-tól számítandó 30 nap alatt, a harmadikat ugyanezen naptól szá-mítandó 45 nap alatt, minden egyes vételár-részlet után az árverés napjától számítandó 5% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapcsán az 1881. december hó 6-án 39425. sz. I. M. rendeletben előirt módon a körös-bökényi kir. adóhivatalnál mint bírói letétpénztárnál lefizetni.

Az árverési hirdetés és fel-tételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. járásbíró-ság, mint tkvi hatóságnál és Nagyhalmágy, Csohosd, Halmágymező Tiszafalva, Kisleles, Bogyaifalva, Zarándbánya, Kishalmágy községek előljár-óságá-nál megtekinthetők.

Nagyhalmágy, 1912. szeptember 5. napján.

A kir. járásbíró-ság, mint te-lekkönyvi hatóság

Galfy, s. k.
kir. járásbíró.

7234

Nyomatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t.-nál.

Ertesítés!

Megérkeztek a legújabb női modell-, plüs-, bársony-, dublé- és posztó-kalapok rendkívül meglepő olcsó árakban.

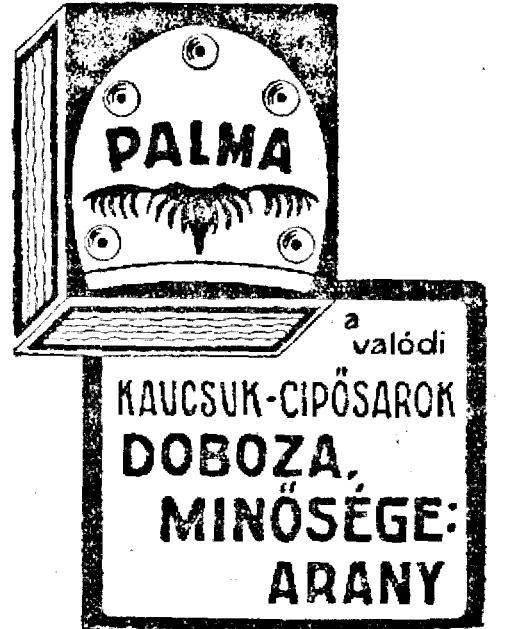
Férfi divat: nyulszór-, kemény- és puha-kalapokból nagy raktár.

Iskolai fiu-gyermekkalapokból 3000 darabot olcsón elarustok 2 koronától kezdve 3 koronáig minden divat színben. Ugy szintén minden kalapjavítások és festéseket a leg-újabb modell után elvállalok.

Tisztelettel 1653

Bittenbinder Konrád

első aradi villanyerőre berendezett kalapgyártás nagy, banéskicsinyben
Arad, Daák Ferenc-u. 42.
 A Fehér Kereszt szállodával szemben.

2533—1912. tkvi szám.

Árverési hirdetésnyi kivonat.

A magyarpécskai kir. járásbíró-ság, mint tkvi hatóság köz-hírré teszi, hogy a Pécskai járási gaz-dasági takarékpénztár r. t. végrehajthatónak özv. Hegyi Istvánné sz. Kovács Vera nagyvarjasi lakos végrehajtást szenvedett elleni 2200 korona tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az ár-verést az aradi kir. törvényszék, illetve a magyarpécskai kir. járás-bíró-ság területén lévő Nagyvarja-son fekvő és a nagyvarjasi 585. sz. tkjvben A. I. 1. sor. 259. hrsz. ház, udvar és szántónak özv. Hegyi Istvánné szül. Kovács Veronát illető hányadára 861 korona kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan 1912 évi de-cember hó 21. napján délelőtt 10 óra-kor Nagyvarjas község-házánál nyil-vános árverésen megállapított ki-kiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem fog eladatni.

Árverezni szándékozók tartoz-nak az ingatlan 861 kor. becsárá-nak 10% -át bánatpénzül készpénz-be, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számi-tott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazság-ügy-miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a ki-küldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 176. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előle-ges elhelyezéséről kiállított szabá-lyszerű elismervényt átszolgáltatni.

Pécskán, 1912. évi október hó 12 én.

Sommer, s. k.
kir. aljárásbíró.

7227

Andrássy-tér 8. számú házban egy

üzlet helyiség

folyó évi november hó 1-ére

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-hivatalában. József főherceg-ut 22.

! Költözők figyelmébe!

- Villany Ebédlő csillárok
- Villany Uri szoba csillárok
- Villany Hálószoba csillárok
- Villany Vasalók
- Villany Főzőedények
- Villany Motorok 6429

nagy választékban és olcsó áron kaphatók

K. Imár József-nél

Arad, Salacz-utca 2. szám.

Ezen rovatban minden szó egy-
mérti belkutatásának ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József téri 23.
Kiadóhivatali telefon: 1512. sz.
Szerkesztőség: 3672. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szelvényes a szöveg előír — avagy levélbélyegekben. Tudakosodással a hirdetés száma mindenkor közzendő. Levélbeli megkeresésekről, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításai szolgál a kiadóhivatal, ez esetben, válaszbellyeg csatolandó. Az apróhirdetéseket díja a szavak száma szerint: az alábbiak. Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kátrában stáhuzással jelképezendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kiváratra díjtalanul megszerkeszt. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.**

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jelige alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettségük semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Bouvardiát

kedvelő bájos özvegytől, (ki pénteken este kedvesen visszanezett) módot kér a találkozásra szemmel kísérelő ismerőse. 7226

Melyik csinos

és szép leány, vagy fiatal özvegy fogadná el barátságát 28 éves fiatal embernek, az írjon „Kleopatra 144” jellegre Arad, poste restante. 7244

Meggyőződés után!

Nagyon örülnék az ismerkedésnek, kérek eredeti jellegre főpostára találgatás levelet — de előbbi levelemet kedves figyelmébe ajánlom. Szelvényes üdvözléssel. 7239

„Bizalom”

jellegre levél van a kiadóban, kérem átvenni. 7246

Gummi cikkek

legfinomabb minőségben Vojtek és Weisznál. 1-5251

INGATLAN.

Világosan

egy szép fekvésű termő szőlő, Aradon, a főtérhez egészen közel egy ház eladó. Bővebbet a kiadóban. 2331

Eladó sarokház

üzlethelyiséggel, értekezhetni lehet, György-utca 69. sz. 7241

OKTATÁS.

A Ziffer-féle

gépírási- és kereskedelmi szaktanfolyam folyó hó 18. óta Andrassy-tér 21. sz. I em. lényegesen kibővített, célszerű és higiénikus helyiségekbe helyeztetett át. Új könyvelési-, levelezési-, gyors- és gépírási tanfolyamokba e hó végéig beiratkozhatni. Mérsékelt tandíj, nappali és esti tanfolyamok. Állásközvetítés díjtalan. 7059

ALKALMAZÁST NYER.

Egy ügyes

fiatal segéd és két tanuló leány felvétetik Hegedűs Gyula-cégnél, Andrassy-tér 15. 995

Kifutó-fiu felvétetik

ki kerékpározni tud, óvadékképes előnyben részesül, Kotányinál. 7215

Egy 2 középiskolát

végzett, 14 évet betöltött ügyes fiu nyomdász-tanulónak felvétetik.

Tanulóleányok

heti fizetéssel felvétetnek az Aradi nyomdásznyelvtársaság könyvkötészetében.

KIADÓ LAKÁS.

Egy különbejáratu utcai szépen butorozott szoba Bercsenyi Miklós-utca 11. sz. alatt november 1-ére kiadó. 7184

Kiadó

Lovarda-utca 1. szám alatt raktárnak, műhelynek, vagy lóistállónak alkalmas helyiség fél padlással és fél udvarral együtt. 7186

2 szoba, előszoba

mellékhelyiségekkel, továbbá 2 szoba mellékhelyiségekkel, november 1-re kiadó. Tököllyi Imre-utca 18. sz. 7094

Egy szoba és konyhából álló földszintes lakás azonnal kiadó. Kölcsey-utca 9a.

Egy butorozott szoba

és több pincehelyiség raktárnak vagy műhelynek azonnal kiadó. Hasszinger-utca 5. sz. 7011

Erzébet királyné-körut 1/a.

Elegáns, külön bejáratu utcai szoba november 1-től kiadó. Bővebbet Krausz Paulin könyvüzletében. 7237

Petőfi-utca 10. szám

III. em. alatt kiadó két szép világos és modern szoba azonnal, vagy november 1-re. Ugyanott egy szép utcai szoba konyhával. Bővebbet ugyanott. 6400

Kopott parket

tűkórtyénes lesz, ha azt Vojtek és Weisz parket-pasztájával átdrzsöl fel. 1-5251

ALKALMAZÁST KERES.

Egy jó irással bíró

középkorú nyugdíjas férfi hivatal-, esetleg megánvállalatnál irodai alkalmaztatást, esetleg felügyelői állást azonnali belépésre keres. Cim a kiadóban. 7198

ÜZLETEK.

Egy aradmegyei nagyüzesség-

ben. járasszékhely, egy jóforgalmu vegyeskereskedés, kávéházi és egyéb jogokkal, más vállalat miatt eladó. Értékezni lehet Wolf Zsigmond áruügynökséggel kapcsolatos adás-veteli irodájában, Szabadság-ér 18. 7189

VÉTEL ÉS ELADÁS.

A nagyérdemű

vidéki és helybeli közönségnek ajánljuk az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezetének saját készítményű férfi, női és gyermekcipőit, amely olcsó áron beszerezhető. Ugyanint mértékutáni rendelések elfogadtnak. Elismert legjobb anyag: alakját nem veszti. Szabadság-ér 14., a „Piros csizmához.” 6591

Egy szép ebédlőbutor

azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 7216

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-ér 1. Telefon 308. 5811

India fogcsappék

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszerháza és vegyészeti laboratóriuma Aradon. 1224

KÜLÖNFÉLE.

W. F. — D. G.

kávéházban elcsereált kalap Décsi Géza papírüzletében (Forray-utca) visszacsereálható. 7147

Kiadó

Dobó-utca 6 sz. alatt (a buza-piac mellett) egy magtárnak, raktárnak vagy műhelynek alkalmas nedves-ségmentesen épített pince. 6475

A legdivatosabb

fa díszműrúrok festésre és égetésre, olcsó égető aparátusok és minden egyéb kellékek, remek legújabb svájci festőminták (kölcsönzésre is). Szíves megtekintés vételkötelezettség nélkül. Kérem kirakataim megtekintését! K ausz Paulin-színház épület. Telefon 511. sz. 4541

Szép fogakat

szépségre kell. Legajánlatosabb Vojtek és Weisz Dentolin fagerémje. 1-5251

1 koronáért

bárki is olyan színűre festi haját a mily színűre akarja. A Margit hajfestő ha tisztán használják fekete-re fest, ha egy rész vízzel keverik barnára, ha két rész vízzel világos barnára, ha három négy rész vízzel keverik szőkere fest. A szín állandó felismerhetetlen lemoshatatlan. Gutori Földes Kelemen gyógyszerháza Aradon. 1224

Fűtési idény közeledtével

a Herkules fűrészt vállalat irodája, Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagyközönségnek I. rendű aprított tűzifát 100 kilónként 2 kor. 70 fillérért hazaszállítva, ugyancsak egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük és gyertyánfát kartelesen kívüli legolcsóbb árban bevarozva fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészeink is házhoz rendelhetők. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

Zálogház-

ből vétetnek arany-, ezüst- és ékszerárnyak

Farkas Streicher J.

Arad, Tökölly-tér I. sz. 2331

Taxameteres

Bér-autók

Telefonszám

816

2881

Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.

Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Jó egészségének

fenntartására használjon mindenképpen

Kárpáti-féle

epeházt

mely a legkiválóbb fájdalom-mentesítő gyomor tisztító házi szer.

Ise édes, hatása gyors és biztos.

1 füveg utasítással 40 fillér.

12 füveg franco K 4-80. Kapható

kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszerháza 4676

ARAD, BOROS BÉNY-TÉR.

Porosz kocka

D16

Házi és ipari célra

I. rendű szász

Köszén

Koksz

Bükk-faszén

Aprított tűzifa

pontos súlyban házhoz szállítva ajánl!

ALTMANN EDE

szénraktár

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarok.

Telefon 46.

Alkalmi eladás! Kiköltözés miatt

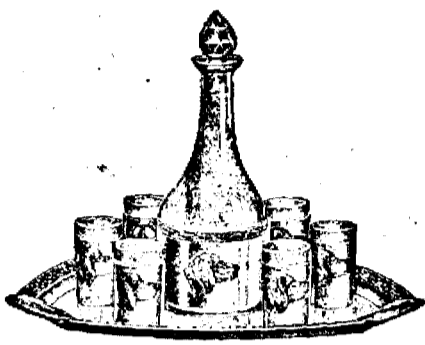
összes raktáron levő áruk mai naptól rendkívül olcsó árakban lesznek elárusítva

FISCHER MÓR üveg, porcellán, lámpa és diszműáru üzletében
Aradon, Andrassy-tér 20. szám alatt.

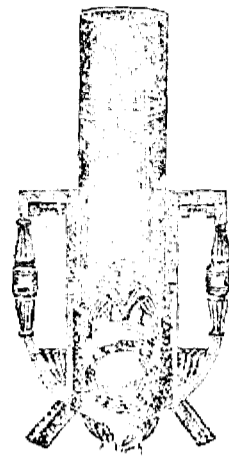
7228

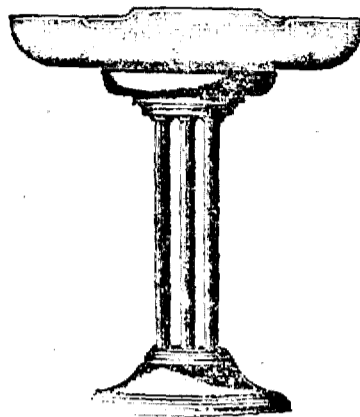
Elsőrendű chinaezüst 6 személyes teakészlet aranyozva ... K 96

6 személyes chinaezüst likőr service ... K 28

Chinaezüst virágváza csiszolt üveggel K 9

Chinaezüst gyümölcs-állvány (Aufsatz) kristály-üveggel K 9-60

Finom csiszolt poharak, boros 10, vizes 12 fillér.
Legnagyobb képkeretezési műhely.

Kérem kirakataim és üzletben levő feltűnő olcsó árain megfigyelését.
Telefon 568. szám.

Félarú vasutijegy

váltására jogosító arcképes évi igazolványok kiállítására, illetve érvényesítése az 1913. évre.

Az állami alkalmazottak és törvényhatósági tisztviselők, továbbá a községi és körjegyzők, a rendezett tanácsú városok tisztviselői, a nem állami tanszemélyzet, valamint az állami és törvényhatósági nyugdíjasok részére kiállított azok a félarú vasutijegy váltására jogosító arcképes évi igazolványok, melyeknek érvénytartama csak az 1914. év végéig jár le, a jövő 1913. évre leendő érvényesítés végett a m. kir. államvasutak igazgatóságához (Budapest, Andrassy-ut 73-75. sz.) már beküldhetők, legkésőbb azonban december hó 31-ig okvetlenül beküldendők.

Azok az igazolványok, melyeknek érvénytartama 1912. évi december hó végéig megszűnik, birtokosaik által a lejáratig megtartandók, helyettük azonban az 1913. évre, személyenként egy-egy fénykép beküldésével ugyancsak legkésőbb folyó évi december hó végéig új igazolványok kiállítására kérelmezendők.

Azoknak, akiknek a folyó évben arcképes évi igazolványuk nem volt, de ilyet a jövő 1913. évre szerezni kívánnak, az igazolvány kiállításáról szintén a fent jelzett határidőn belül kell kérelmezniük.

Különösen figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az igazolványok érvényesítéséért és az újak kiállításáért járó 2 korona kezelési illeték m. kir. postabélyegeken rovandó le. A postabélyeg a betérjesztendő kérvényre, vagy névjegyzékre felragasztandók. Kézpénz, vagy okmánybélyeg kezelési illeték fejében el nem fogadtatik. A kérvények és hivatalok részéről betérjesztendő névjegyzékek az előírt záradékkal és a hivatali pecséttel látandók el. Az érdekeltektől hivatalok részéről ugy az érvényesítendő igazolványokról, mint a kiállítandó új igazolványokhoz szükséges fényképekről külön-külön jegyzék készítendő.

Ez alkalommal a nyugdíjasokat arra is figyelmeztetjük, hogy kérvényeiken a lakhelyükre illetékes közigazgatási hatóság által

igazoltatni kötelesek, hogy semmi-féle díjazott tisztséget, vagy liztással járó hivatalt nem viselnek.

A m. kir. államvasutak igazgatósága

Dr. Kiss.

Sokféle sóborszeszt

próbált már használni ön is és ha talán még se ért el hatást, úgy tegyen kísérletet a

„TURUL-SÓBORSZESZSZEL”,

mely minden néven nevezendő külső bántalmakat hátfájást, bággyadtságot gyöngeséget, reumát, ischiást, fül-, fog- és fejfájást stb. Egyszeri bedörzsölés után megszüntet, az idegeket megerősíti, belsőleg a gyomorfájdalmakat, bélbántalmakat, hasmenést, nehéz légzést, szívbántalmakat, mellfájást megszünteti, ezáltal a közérzetet kellemessé teszi. Ár: kis üveg 44 fill, nagy üveg 1 kor. 20 fill. Kapható az egyedüli készítőnél:

WAJDITS GYÖRGY

„Turul” gyógyszer-tárában, Kápolna- és Lipót-utca sarkán. Azonkívül minden gyógyszer-tárban, drogeriában és nagyobb fűszerüzletben. 8581

Alkalmi vétel.

Üzletemből visszamaradt angol és francia

finom férfi öltöny szövetek

feltűnő jutányos árban még kaphatók

özv. Inokai Tóth Lajosnál Wesselényi-utca 26. sz.

Ugyanott egy nagy falitükör eladó.

Egy OKOS fej

elsajátítja azon vivmányokat, melyekkel a tápszerkémia a háziasszonyt megajándékozta.

Dr. Oetker sütőpora élesztő pótlásául szolgál, mellyel kuglófokat, linzt és más egyéb tortákat, valamint mindennemű süteményeket és tésztákat lazábbakká, nagyobbakká, jobb ízűvé és könnyebben emészthetővé tesz.
Dr. Oetker pudingpora tejjel főzve, gyermekeknek és felnőtteknek csontot képző, nagyszerű és olcsó utóeledelt nyújt.
Dr. Oetker vanillinczakra csokoládé, tea, puding, tej, mártás és créme vanillizálására szolgál és teljesen pótolja a drága vanillia-csövet. Egy csomag tartalma 2-3 jó vanillia-csőnek felel meg.

Kimerítő használati utasítás minden csomagon. Kapható minden élelmiszer üzletben, valamint drogeriában. Vények ingyen.

Dr. OETKER, Baden-Wien.

961

ANOSMIN

Mindazok részére, akik a kellemetlen lábméradásban szenvednek, legjobban ajánlható szer.

Talicsma magtalan!

Egy doboz ára 1 korona.

Poloska szesz.

Kitűnő és megbízható szer a poloskák gyökeres kiirtására.

— Egyszerű beecsetelésre még a tojások is elpusztulnak. —

Egy üveg ára 70 fillér.

Alpesi gyomorcsépp.

Kitűnő alpesi gyógyfűvekből előállított gyomormebályosó szer.

Fokozza az étvágyat és elősegíti az emésztést.

Egy üveg ára 1 korona 40 fillér.

Főfájás elleni pastilla.

A fejfájást azonnal megszünteti. — Egy darab 20 fillér. —

Egy doboz 6 (darabban) 1 korona.

Kapható mindenütt!

1044

Rozsnyai Mátyás

gyógyszertárban

Arad, Szabadság-tér.

FONTOS

Aradi őszi vásárkor

FONTOS

nézze meg minden aradi és vidéki vevő az
 ujonnan berendezett feltűnő olcsó árakkal
 ellátott 40 utcai és kapualatti kirakatot

FISCHER SIMON

Nagy Áruházában

Aradon, Szabadság-tér 12. sz.